

Anne Maijala

**NUORTEN SITOUTUMINEN TOISEN
ASTEEN AMMATILLISIIN
OPINTOIHIN PERHO LIIKETALOUS-
OPISTOSSA**

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Nuorisokasvatuksen johtamisen ja kehittämisen koulutus
(ylempi amk)

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi
Tekijä	Anne Maijala
Työn nimi	Nuorten sitoutuminen toisen asteen ammatillisiin opintoihin Perho Liiketalousopistossa
Toimeksiantaja	Perho Liiketalousopisto Oy
Vuosi	2024
Sivut	48 sivua, liitteitä 1 sivu
Työn ohjaaja	Katja Komonen

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia nuorten sitoutumisesta toisen asteen opintoihin Perho Liiketalousopistossa. Aihe oli ajankohtainen, sillä siihen vaikuttivat suuresti yhteiskunnassa olevat koulutuksiin liittyvät muutokset. Vaikuttavimpana oli etenkin ammatillisen koulutuksen reformi, joka astui voimaan 2018 sekä oppivelvollisuuden laajentuminen vuonna 2021.

Opinnäytetyön tutkimusote oli laadullinen tutkimus ja menetelmänä oli teema-haastattelut. Opinnäytetyötä varten haastateltiin seitsemää nuorta. Aineiston analyysissä käytettiin aineistolähteistä analyysia. Tutkimuskysymys oli, mitkä asiat vaikuttavat opintoihin kiinnittymiseen. Haastatteluissa haluttiin kuulla nuorten kokemuksia asioista, jotka edistivät kiinnittymistä opintoihin ja asioista, jota estivät kiinnittymistä opintoihin toisella asteella.

Keskeisinä tuloksina haastatteluissa nousivat esiin alavalinta, ryhmäytyminen, motivaatio, opintojen merkityksellisyys, sosiaaliset suhteet sekä haasteet opintojen aikana. Näiden vaikutusta opintoihin kiinnittymisessä nuoret kuvailivat hyvin samankaltaisesti keskenään.

Aineiston perusteella voitiin todeta, että suurin osa haastatteluista kiinnittyi opintoihinsa varsin hyvin. Opinnot olivat edenneet hyvin ja motivaatio alaan tuntui olevan. Aineiston perusteella voitiin todeta myös muun elämän opintojen ympärillä vaikuttavan varsin paljon opintoihin kiinnittymiseen. Osa haastatteluista mainitsi perheen ja ystävien merkityksen opintojen etenemiseen ja oman mielialan luottavaisena pysymiseen vaikuttivat luottamukselliset suhteet niin oppilaitoksessa kun kotonakin. Opinnoissa edistävästi kiinnittymiseen vaikuttivat luottamuksellinen olo opettajien ja oman ryhmän kanssa, opintojen eteneminen ja oma motivaatio. Estäviksi tekijöiksi haastateltavat toivat esiin väärän alavalinnan. Ongelmat opinnoissa ja niiden etenemisessä koettiin vaikuttaviksi tekijöiksi. Haastateltavat kokivat estäväksi tekijäksi myös sen, jos ryhmässä ei ollut hyvä ilmapiiri.

Asiasanat: kiinnittyminen, ohjaus, motivointi, ammatillinen koulutus

Degree title	Master of Humanities
Author	Anne Maijala
Thesis title	Commitment of young people to secondary professional studies in the Perho Business School
Commissioned by	Perho Culinary, Tourism & Business College LTD
Time	Tammikuu 2024
Pages	48 pages, 1 page of appendices
Supervisor	Katja Komunen

ABSTRACT

The thesis aimed to study young people's commitment to upper secondary studies at the Perho Business School. The topic was topical, as it was greatly influenced by educational changes in society. The most impressive was the reform of vocational education, which came into force in 2018, and the expansion of compulsory education in 2021.

My thesis research was qualitative and the method was theme interviewees. Seven young people were interviewed for the study. As an analysis of the data, I used the data sources analytics. My research question was what matters in terms of attachment to studies. In the interviews we wanted to hear young people's experiences of things that promoted attachment to studies and things that prevented attachment to studies at the secondary level.

The key results of the interviews were sub-choice, group formation, motivation, relevance of studies, social relations, and challenges during studies. The effect of these on attachment to studies was described very similarly by the young people.

Based on the data, it could be concluded that most of the interviews were quite well-engaged in their studies. The studies had progressed quite well and the motivation for the field seemed to be there. Based on the material, it could also be noted that other life-around studies had quite a lot to do with attachment to studies. Some of the interviewees highlighted the importance of family and friends in advancing their studies and staying confident in their moods were affected by confidential relationships both at the educational institution and at home. Advocacy in studies was influenced by being confidential with teachers and one's group, the progress of one's studies, and one's motivation. As preventative factors, the interviewees raised the wrong sub-choice if there were difficulties in studying and their progress if the group did not have a good atmosphere, and if they did not experience the educational institution as a physical space as well as mentally good and encouraging.

Keywords: attachment, guidance, motivation, vocational education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	6
2.1	Keskeiset käsitteet.....	6
2.2	Ilmiön kuvaus: opintoihin kiinnittyminen.....	7
2.3	Aiemmat tutkimukset.....	11
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	12
3.1	Tutkimuksen kohde, tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	12
3.2	Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä.....	12
3.3	Aineistonkeruuprosessin eteneminen.....	15
3.4	Aineisto ja analyysi.....	16
4	TULOKSET.....	17
4.1	Nuoren näkemyksiä opintoihin kiinnittymisestä.....	17
4.2	Opintojen merkityksellisyys.....	20
4.3	Alavalinnan onnistuminen.....	24
4.4	Motivaatio opintojen aikana.....	26
4.5	Ryhmäytyminen.....	29
4.6	Sosiaaliset suhteet.....	32
4.7	Haasteet opintojen aikana.....	36
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	40
5.1	keskeisimmät tutkimustulokset.....	40
5.2	Johtopäätökset tutkimustuloksista.....	42
5.3	Luotettavuuden arviointi.....	45
5.5	Jatkotutkimusehdotukset.....	47
	LÄHTEET.....	48
	LIITTEET	

Liite 1. Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus asteen ammatillisiin opintoihin sitoutumisesta Perho Liiketalousopistossa. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia ja tuottaa tietoa siitä, mitkä asiat vaikuttavat nuorten kiinnittymiseen toisen asteen opinnoissa. Tuloksia voitaisiin hyödyntää ohjauksen kehittämisessä. Opinnäytetyössä ilmiönä on opintoihin kiinnittyminen. Tutkimusote opinnäytetyössä on laadullinen. Aineiston kerään teemahaastattelulla. Laadullisella tutkimusmenetelmällä tehtävään tutkimukseen sisältyy aina kysymys siitä, että mitä merkityksiä tutkitaan, kokemuksiin vai käsityksiin liittyviä kysymyksiä (Vilkkä 2015,118).

Tutkimuskysymykseni on seuraava: mitkä asiat vaikuttavat opintoihin kiinnittymiseen? Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja antaa hyvää tietoa toisen asteen kouluttajille siinä, miten me koulutuksen järjestäjän edustajina voimme edistää opintoihin kiinnittymistä ja lisätä opiskelu motivaatiota. Itseäni aihe kiinnostaa oman työn näkökulmasta, niinpä tarkistelen aihetta ammatillisen opettajan ja opinto-ohjaajan näkökulmasta

Opinnäytetyön aihe syntyi omasta kiinnostuksestani työn kautta tähän ilmiöön. Ilmiönä opintoihin sitoutuminen on ajankohtainen ja toisella asteella oppilaitosten tarkistelussa toisella asteella tapahtuneiden muutosten vuoksi. Olen miettinyt pitkään mitkä asiat ovat opinto-ohjaajien ja ammatillisten opettajien käsissä ja millä toimilla saisi lisättyä ammatillisin koulutuksen vetovoimaa. Myös opiskeltavan alan tunnettuus on tärkeä seikka. Opintoihin hakeutuvalla nuorella ei välttämättä ole realistista kuvaa siitä, millaisia asioita ja työtehtäviä oma opiskeltava ala pitää sisällään.

Kokonaistavoitteenani on tuottaa tarpeellista tietoa ja auttaa ymmärtämään ilmiötä laajemmin mutta ennen kaikkea oppilaitoksen sisällä. Tavoitteenani on myös kehittämis ehdotusten pohtiminen tulevaisuutta ajatellen.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Keskeiset käsitteet

Yksi opinnäytetyöni keskeisimmistä käsitteistä on kiinnittyminen. Opintoihin kiinnittymisestä käytetään englanninkielistä nimitystä *student engagement*. Tätä käsitettä on käytetty, kun on kuvattu opiskelijan suhtautumista opintoihin, oppimiseen ja kouluun (Pöysä 2021, 56). Opintoihin kiinnittymistä on lähestytty monesta eri näkökulmasta. Näkökulmavalintoina on ohjauksen näkökulma, kiinnittymisen näkökulma, opintoihin motivoimisen näkökulma tai jokin muu. Kiinnittyminen on käsitteenä keskeinen tutkimuksessa. Lisäksi lähikäsitteinä ovat motivointi, ohjaus sekä ammatillinen koulutus.

Opintoihin kiinnittymisen käsite on ollut vaihtelevaa sen vuoksi, että opintoihin kiinnittymisen -käsitteen määrittely on Niittylahden (2021) mukaan ymmärretty monin eri tavoin. Vaihteleviin määrittelytapoihin vaikuttaa se, tarkistellaanko kiinnittymisen kaikkia ulottuvuuksia vai ainoastaan jotakin ulottuvuutta yksinään. Niittylahti (2021) toteaa opintoihin kiinnittymiseen liittyvät kysymykset ovat tiiviisti kytköksissä opiskelijan omaan näkemykseen itsestään opiskelijana sekä työntekijänä tulevaisuudessa. Oppilaitoksen tulisi olla opintoja ja opiskelijaa tukeva yhteisö, jossa on kiinnostuttu laajemmin opiskelijan hyvinvoinnista ja kyetään kannustamaan häntä. (Niittylahti 2021, 29).

Niittylahti (2021, 29-30) avaa väitöskirjassaan opintoihin kiinnittymistä eri perinteiden ja vaikutusten näkökulmasta. Opintoihin sekä oppilaitokseen on joko kiinnitytty tai sitten oppilaitoksesta ja opinnoista on erottu. Näihin on vaikutusta niin opiskelijalla kuin oppilaitoksellakin. (Niittylahti 2021,30.)

Kiinnittymisen teoria on rakentunut pitkälle sosiokulttuuriseen näkökulmaan, koska on tarkasteltu myös opiskelijaa ympäröivää vaikutusaluetta kuten opiskeluyhteisöä ja sen vaikutusta ilmiöön. (Niittylahti 2021, 29-30.) Opiskeluyhteisöön on liittynyt opiskelijan osallisuutta edistävä ja salliva ympäristö, merkitykselliset oppimiskokemukset, yhteisöllinen opettaminen sekä millaista tukea opiskelijat saavat opintojen aikana. (Niittylahti 2012, 30). Niittylahden (2012)

mukaan kiinnittymisessä on kysymys opiskelijan aktiivisesta toimimisesta, opiskelijan ominaisuuksista sekä yhteisön luomista kiinnittymisen edellytyksistä.

Opintoihin kiinnittyminen on sosiaalisen ympäristön kanssa vuorovaikutuksessa tapahtuvaa toimintaa. Yksilön kokemus merkityksellisyydestä vaihtelee oman kokemuksen mukaan. Jos yksilö on kokenut haluavansa sitoutua opintoihin ja on kokenut opiskelut mielekkäänä elämänvaiheena, sitä voidaan pitää opintoihin kiinnittymisenä. (Koivisto ym. 2020).

Opintoihin kiinnittymistä voidaan tarkastella sosiokulttuurisesta näkökulmasta käsin. Tällä tarkoitetaan siis psykososiaalista prosessia, jossa henkilökohtaiset tekijät sekä institutionaaliset tekijät yhdistyvät sosiaaliseen kontekstiin. Kahun (2013) mukaan kiinnittyminen tapahtuu kolmen ulottuvuuden kautta ja näitä ovat innostus, yhteenkuuluvuus ja kiinnostus. (Porevirta & Pätynen 2021, 7).

Opintoihin kiinnittyminen on Kahun (2013) mukaan psykososiaalinen prosessi, jossa henkilökohtaiset tekijät sekä institutionaaliset tekijät yhdistyvät sosiaaliseen kontekstiin. Kahun (2013) mukaan kiinnittyminen tapahtuu kolmen ulottuvuuden kautta ja näitä ovat innostus, yhteenkuuluvuus ja kiinnostus (Porevirta & Pätynen 2021, 7).

2.2 Ilmiön kuvaus: opintoihin kiinnittyminen

Suomessa peruskoulun jälkeen suoritettava toisen asteen koulutus sisältää lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2020). Ammatillinen koulutus on suunnattu peruskoulun päättävälle nuorille sekä heille, joilla ei vielä ole ammatillista koulutusta tai ovat jo työelämässä ja haluavat uudelleen kouluttautua.

Ilmiönä opintoihin kiinnittyminen on ajankohtainen ja vaikuttava. Vaikuttava siksi, että oppivelvollisuuslaki velvoittaa alle 18-vuotiaan nuoren opiskelemaan, kunnes tutkinto on valmis tai hän saavuttaa täysi-ikäisyyden. On siis varsin merkittävää, että nuori kiinnittyy opintoihinsa. Opintoihin kiinnittymiseen vaikuttavat suuresti yhteiskunnassa olevat koulutuksiin liittyvät

muutokset. Tästä vaikuttavimpana ammatillisen koulutuksen reformi, joka astui voimaan 2018 sekä oppivelvollisuuden laajentuminen vuonna 2021.

Ammatillisen koulutuksen reformilla oli haettu koulutuksen uudistamista osaamisperusteiseksi ja enemmän asiakaslähtöiseksi. Ammatillisen koulutuksen reformissa keskeistä on ollut se, että opintojen toteuttamiseen on haluttu tehdä mittava muutos. Muutoksella on haettu sitä, että yhä enemmän opintoja on henkilökohtaistettu ja näin opiskelijat voivat välttää opinnoissa olevia päällekkäisyyksiä.

Oppivelvollisuuden laajennuttua, kunta takaa alle 18-vuotiaalle nuorelle jonkin opiskelupaikan. Kaikilla alle 18-vuotiailla on paitsi velvollisuus niin oikeus opiskella, kunnes heillä on toisen asteen tutkinto tai he saavuttavat täysi-ikäisyyden.

Nämä kaksi suurta muutosta vaikuttavat opintoihin kiinnittymiseen vahvasti. Ammatillisen koulutuksen reformi antaa opiskelijalle mahdollisuudet edetä oman henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelman mukaan. Tätä henkilökohtaista osaamisen kehittämisen suunnitelmaa päivitetään opintojen aikana ja suunnitelmiin voi tehdä tarvittaessa muutoksia helposti. Opintojen aikaan henkilökohtaista osaamisen kehittämisen suunnitelman asiakirjaa muokataan useamman kerran. Jos esimerkiksi harjoittelujaksolla opiskelija saa mahdollisuuden tehdä laajemmin työtehtäviä ja hän oppii nopeasti, häneltä voidaan ottaa työvaltaisesti ammattiosaamisen näyttöjä vastaan. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelija osoittaa osaamisen käytännön työtehtäviä tekemällä. Henkilökohtaisessa osaamisen kehittämisen suunnitelmassa otetaan huomioon myös erityisen tuen suunnitelmat ja mahdolliset aiemmat opinnot. Henkilökohtainen osaamisen kehittämisen suunnitelma antaa mahdollisuuden myös valmistua omaan tahtiin. Käytännössä siis on kyse siitä, että enää kukaan ei aloita ja lopeteta opintoja samaan aikaan ryhmän kanssa, vaan jokainen etenee omaan tahtiinsa. Henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelmaan pyritään tekemään osaamisen tunnustamista ja tunnustamista oikea-aikaisesti.

Oppivelvollisuuden laajentuminen puolestaan on tuonut vastaan sen, että kaikkien on ”pakko” hakeutua toisen asteen opintoihin yläkoulun jälkeen. Tämä ”pakko” opiskella tuo mukanaan myös opiskelijoita kaikkiin kouluihin, joilla ei ole vielä kirkkaasti selvillä se ala, joka kiinnostaa ja jota he haluaisivat opiskella. Jos taas halua ja motivaatiota opiskeltavaa alaa kohtaan ei opiskelijalla ole lisääntyä esimerkiksi poissaolot eivätkä opinnot etene.

Ilmiössä puhutaan kahdesta eri tekijästä: mihin kiinnittyminen kohdistuu ja mitä tarkoitusta varten opiskelijat kiinnittyvät.

Ilmiö on myös työelämää koskettava. Koulutuksen järjestäjä kouluttaa toiselta asteelta uusia ammattilaisia työelämään ja tämän vuoksi toisen asteen koulutuksen järjestäjien sekä työelämän vuoropuhelu on välttämätöntä. Opiskelijat tekevät opintoja myös yhteistyössä työelämän kanssa ja jos heillä on vaikeuksia kiinnittyä opintoihin, se tarkoittaa myös sitä, että heillä voi olla vaikeuksia kiinnittyä työelämässä tehtäviin opintoihin.

Kiinnittyminen opintoihin on sosiaalisen ympäristön kanssa vuorovaikutuksessa tapahtuvaa toimintaa. Miten yksilöt sen kokevat, siihen vaikuttavat yksilön kokemukset merkityksellisyydestä. Jos yksilöt kokevat haluavansa sitoutua opintoihin ja kokevat opiskelut mielekkäänä elämänvaiheena, sitä voidaan kutsua opintoihin kiinnittymisenä. (Koivisto ym.2020).

Opintoihin kiinnittymistä on mitattu eri suunnilta myös koulutuksen järjestäjien saaman rahoituksen pohjalta. Se, miten opiskelijat ovat pysyneet kiinni opinnoissa ja miten he ovat saavat tutkintoa edistettyä sekä miten opiskelijat ovat olleet paikalla, on myös yksi rahoituksen peruste. Ilmiötä ei ole voitu kuitenkaan tarkastella pelkän rahoituksen tai suoritusten valossa, vaan opintoihin kiinnittymiseen ovat vaikuttaneet paljon sosiaaliset seikat, kuten ryhmäytyminen, motivaation ylläpito ja ohjauksen saavutettavuus ja laatu.

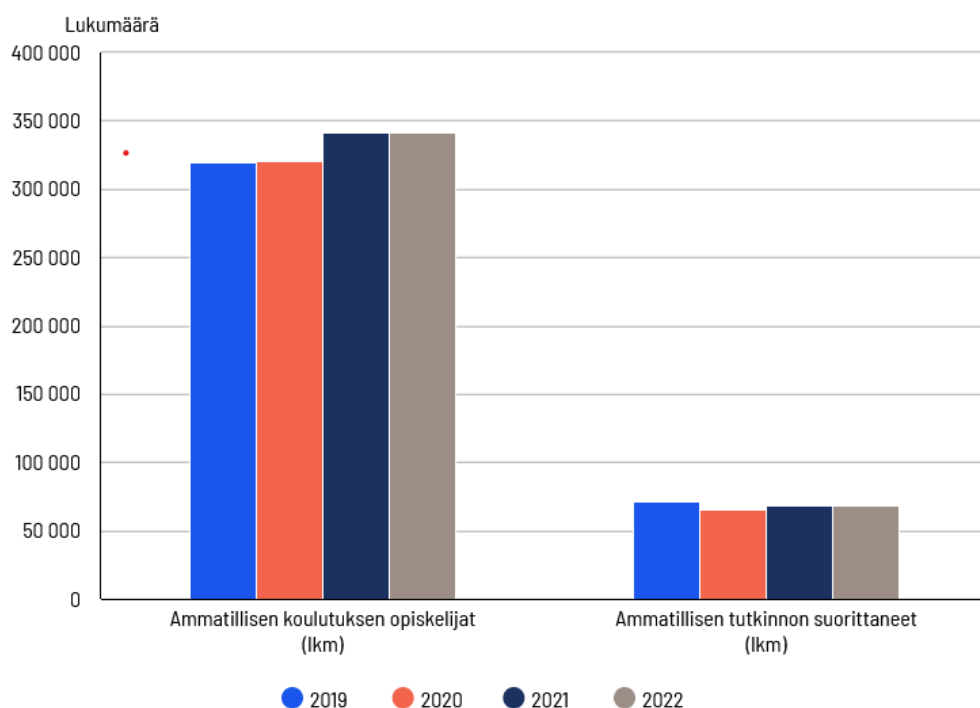
Suomessa voimaan astunut laajennettu oppivelvollisuus tarkoittaa käytännössä sitä, että oppivelvollisuus päättyy, kun opiskelijat täyttävät 18 vuotta tai suorittavat toisen asteen tutkinnon loppuun. Tavoitteena uudistuksessa on vahvistaa peruskoulun mahdollisuuksia taata jokaisella opiskelijoille ne valmiudet, joilla he saavat valmiudet hakeutua ja suorittaa toisen asteen

koulutus. Lisäksi uudistuksessa on lisätty ohjauksen määrää jokaisella kouluasteella. Merkittävä muutos oli myös toisen asteen koulutuksen maksuttomuus, tämä koskee vuonna 2005 vuonna syntyneitä tai siitä nuorempia opiskelijoita (oppivelvollisuus laki 1214/2020).

Vuonna 2022 ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa oli 258400 opiskelijaa. Ylioppilas-tutkinnon suorittaneita samana vuonna oli 27379. Tilastokeskuksen mukaan ammatillisen perustutkinnon lopetti 7% ja lukio-koulutuksessa opintonsa aloittaneista opiskelijoista oli keskeyttänyt ainoastaan 3% (Tilastokeskus 2022).

Alla kaaviossa nähdään ammatillisen koulutusten opiskelijoiden sekä tutkintojen määrä vuosina 2019-2022.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijat ja tutkinnot 2019-2022

Lähde: Tilastokeskus, opiskelijat ja tutkinnot

Kuva 1. vuonna 2022 tilanne ammatillisessa koulutuksessa

Ammatillisessa koulutuksessa opintonsa aloittaneita on vuonna 2022 ollut selkeästi kasvava määrä verrattuna vuoteen 2019. Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden määrä on lähes samalla tasolla tilaston mukaan, kuin vuonna 2019.

2.3 Aiemmat tutkimukset

Aiempiä tutkimuksia opintoihin kiinnittymisestä on vähän tai ne ovat melko vanhoja. Niittyлахden tutkimus on aloitettu jo ennen ammatillisen koulutuksen uudistusta, mutta tutkimukseen osallistui juuri niitä nuoria, joita uudistus koski. (Niittyлаhti 2021, 14.) Niittyлахden (2021) tutkimuksen mukaan kiinnittymiseen tulisi suhtautua positiivisten kokemusten kautta ja nimenomaan ajatuksena vahvistaa positiivisia kokemuksia ja lisätä hyviä oppimistuloksia. Tutkimuksessaan hän toteaa, että nuori tarvitsee sitä tukea kasvaakseen vastuun ottajaksi ja aika sekä ohjaus tukee nuoren kasvua toisen asteen opintojen aikana. Niittyлахden (2021) tutkimuksen mukaan opintoihin kiinnittymiseen vaikuttavat eniten alavalinnan onnistuneisuus sekä opiskelijayhteisöltä saatu tuki. Merkityksellisenä Niittyлаhti (2012, 25.) pitää myös nuoruuden kehitysvaihetta, jossa merkityksellisenä on kavereiden toiminta ja nuoren tarve kuulua porukkaan. Tämä voi puolestaan vaikuttaa siihen, että nuori valitsee opiskelupaikan tai alan kavereiden päätösten perusteella, eikä uskalla tehdä itsenäistä päätöstä oman opiskelupaikan suhteen. Mäkinen (2021) puolestaan korostaa ohjauksen ja oppilaitoksen henkilökunnan tarjoaman tuen roolia. Samansuuntaisia tuloksia on saanut Virtanen (2021), jonka tutkimuksen mukaan opettajilla on ollut keskeinen rooli opintoihin kiinnittymisen edistämässä. Tuoreessa tutkimuksessa he ovat huomioineet jo ammatillisen koulutuksen lakimuutoksen vaikutuksia ja tämä on se asia, joka sai minutkin tekemään tutkimusta aiheen parissa. 2018 vuonna voimaan astuneen ammatillisen koulutuksen reformin lisäksi suuri vaikuttava tekijä on oppivelvollisuuslain voimaantuminen vuonna 2021. Tämän muutoksen vaikutuksista ja seurauksista on varmasti jo jotakin havaintoja.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen kohde, tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen kohteena oli toisen asteen opiskelijoiden sitoutuminen opintoihin. Kohderyhmänä oli Perho liiketalousopiston toisen asteen matkailun perustutkinnon opiskelijat. Opiskelijat olivat iältään 15- 25 vuotiaita. Tutkimuskysymykseni on seuraava: Mitkä tekijät vaikuttavat opintoihin kiinnittymiseen?

3.2 Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä

Tutkimusotteeni on laadullinen tutkimus. Tutkimuksen kohdejoukko saa itse määrittää, miten he ovat kokeneet ilmiön ja miten he selittävät sen, mitkä asiat he kokevat vaikuttaneen heidän kiinnittymiseensä opintoihin. Tutkimuksessa tavoitteena on ollut nostaa ne teemat, jotka selkeästi ovat nousseet nuorten kokemusten kautta esiin.

Laadullinen tutkimus luonnehditaan usein prosessiksi. Aineistonkeruun välineenä on usein inhimillinen eli tutkija itse, on voitu ajatella, että näkökulmat ja tulkinnat kehittyvät tutkimuksen edetessä tutkijalla itsellään. Tämä mielletään eräänlaisena oppimisprosessina. (Valli 2018.). Vallin (2018, 73-74) mukaan laadullista tutkimusta voidaan luonnehtia ikään kuin prosessiksi myös siinä mielessä, että tutkimuksen vaiheet eivät ole etukäteen selvillä eikä selkeästi jäsennettävissä. Tutkimustehtävä ja aineistokeruu vaiheissa voi tapahtua liikehdintää tutkimuksen edetessä. Laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimuksella tarkistellaan merkitysten maailmaa, joka on ihmisten välinen ja sosiaalinen. Merkitykset ilmenevät suhteina ja niiden välisinä merkityskokonaisuuksina. Näitä voivat olla esimerkiksi toiminta, ajatukset, yhteiskunnan rakenteet jne. (Valli 2018, 73-75.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkimuksen kohdetta eli tässä tutkimuksessani nuoria toisen asteen matkailun perustutkinnon opiskelijoita. Tutkimuksessani tavoitteena on tavoittaa opiskelijoiden merkityskokonaisuuudet suhteessa ilmiöön eli opintoihin kiinnittymiseen. Kokemukset ovat aina yksilökohtaisia eivätkä ne näin ollen tule koskaan täysin ymmärretyksi tutkijalle. (Vilka 2015, 118.)

Laadullinen tutkimusote sopii tutkimukseeni, koska opintoihin kiinnittymiseen voivat vaikuttaa yksilöiden kohdalla vaihtelevat asiat. Elämän tilanne, oma työtilanne, ryhmäytyminen, ympäristö ja erilaiset elämässä vaikuttavat haasteet ja vaikkapa oppimisen vaikeudet.

Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat havainnointi, kyselyt, haastattelut ja erilaisista dokumenteista kerätty tieto. Tutkija voi halutessaan käyttää useampaa aineistonkeruumenetelmää yhdistettynä toisiinsa tai vaihtoehtoisesti. Haastattelujen idea on aika yksinkertainen. Jos tutkimuksessa on tarkoitus selvittää ihmisen käytöstä tai ajatuksia, saa parhaan vastauksen kysymällä häneltä asiaa. Kyselyn ja haastattelun eroina pidetään oikeastaan sitä, että haastattelu on hiukan rennompia. Kysymyksiä ei ole aseteltu niin tarkkaan ja ne eivät välttämättä toistu samanlaisina ja samassa vaiheessa haastattelua haastateltavalle. Kyselyä käytettäessä kysymykset toistuvat samankaltaisina ja samassa järjestyksessä. Sarajärven & Tuomen (2018, 65) mukaan haastattelun etu on joustavuus. Haastattelijalla voi muotoilla tilanteessa uudelleen kysymyksen, tarvittaessa toistaa sen tai avata sanojen merkitystä. Kysymykset hän voi myös esittää siinä järjestyksessä, kun ne loogisesti haastatteluhetkeen sopivat. Haastattelun etuna on myös se, että voimme valita siihen parhaiten soveltuvat henkilöt. Sarajärven & Tuomen (2018, 65.) mukaan laadullisessa tutkimuksessa niukaksi jäänyt aineisto ei ole niin vaarallista, koska laadullisessa tutkimuksessa ei ole tarkoituksena yleistää asioita, vaan saada haastateltavasta irti ne kokemukset ja tunteet sekä haastateltavan

omat ajatukset. Haastattelun miinukseksi voidaan mainita se, että haastattelut, aineiston keruu, aineiston käsittely ja tulosten kokoaminen vie aikaa. (Sara-järvi & Tuomi 2018, 65-66.)

Aineistonkeruumenetelmäni on teemahaastattelu. Pohtiessani haastattelu-muotoa mietin niiden toimivuutta tutkimuksessa. Koska kysymyksessä on laadullinen tutkimus, on oltava avointen kysymysten mahdollisuus, joten tämä sulki lomakehaastattelun muotona pois. Syvähaastattelussa avataan tutkittava ilmiö perusteellisesti ja on täysin strukturoimaton, eikä näin ollen sovellu parhaiten kohderyhmälleni.

Teemahaastattelu taas on syvähaastattelun ja lomakehaastattelun välimuoto, jossa puoliavoimet kysymykset ja avoimet kysymykset kohtaavat ja haastateltaville on etukäteen kuitenkin esitetty teemoja, joiden ympärillä haastattelu etenee. Näillä perusteilla päädyin valitsemaan tutkimukseeni aineistonkeruumenetelmäksi teemahaastattelut. Tämä menetelmä soveltuu hyvin nuorten opiskelijoiden kanssa toteutettavaan haastatteluun. Haastattelujen luonne on avoin ja keskusteleva, jolloin haastateltavalla nuorella on mahdollisuus luottaa tilanteeseen helpommin. Teemahaastattelut ovat keskusteleva menetelmä ja näin soveltuu parhaiten ilmiön kartoittamiseen ja merkityksen ymmärtämiseen. Teemahaastatteluissa etuna on myös se, että haastateltavalla on mahdollisuus tuoda esiin mielipiteensä.

Menetelmänä teemahaastattelut sopivat ilmiöön sen vuoksi, että menetelmänä se lisää mahdollisuutta ymmärtää paremmin haastateltavan vastauksia, koska haastateltavat eivät ole tuttuja tutkijalle ja näin ollen vastauksiin vaikuttavia tekijöitä ei tunneta riittävästi. Teemahaastattelut myös ovat antaneet tutkijalle mahdollisuuden tarkentaa kysymyksiä, jotta saadaan paremmin vastauksia. Vastaajien joukossa on myös mahdollisesti henkilöitä, joilla voi olla hankala tuottaa kirjallisenä vastauksia. (Vilkkä 2015,122.)

Teemahaastattelussa aihepiirit, teema-alueet on etukäteen määrätty, mutta haastattelun eteneminen määrää kunkin haastateltavan kohdalla sen, missä järjestyksessä aihepiirit käsitellään. (Vilkkä 2015, 122-123.)

Tarkoituksena on valita avoimia kysymyksiä eli sellaisia, joihin ei ole valmiita vastauksia. Teemahaastattelun etuna on myös se, että haastateltava voi valita haastattelun suunnan ja etenemistahdin, jolloin tutkijalla ei jää käsityksien varaan tulkinta. Aineisto tosin voi jäädä sekavaksi ja jälkityö voi olla varsin työlästä.

3.3 Aineistonkeruuprosessin eteneminen

Aineistonkeruuprosessin aloitin kartoittamalla vastaajajoukkoa. Vastaajajoukoksi valitsin Perho Liiketalousopiston matkailun perustutkinnon suorittajat eli 15-25 vuotiaat opiskelijat. Lähetin Wilma viestillä kutsun kaikille oppilaitoksen matkailun perustutkinto opiskelijoille, jotka osuivat ikänsä puolesta vastaaja joukkoon. Tavoitteeni oli saada kohdejoukkoon 8-10 vastaajaa.

Opiskelijoiden oltua minuun yhteydessä ehdotin vapaita aikoja ja saimme haastattelut alkuun. Muutamia peruutuksia tuli ja näin laitoin uuden kutsun kohdejoukolle toiveena saavuttaa muutama haastateltava lisää.

Haastattelut toteutettiin kaikki kasvotusten, jolloin oli helppo tulkita myös eleitä ja ilmeitä haastattelun aikana. Kasvotusten on myös helppo täydentää kysymyksiä ja tarkentaa asioita. Haastattelut nauhoitettiin. Haastattelut sujuivat kivassa hengessä ja ilmapiiri oli rento ja luottamuksellinen.

Käytin haastatteluissa valmiiksi teemoitettua runkoa, jonka mukaan pyrin etenemään. Tämä auttoi haastattelun etenemisessä loogisesti ja pysyin ennalta määritellyissä teemoissa. Haastattelussa on toisinaan tarpeen myös tarkentaa ymmärtävätkö haastateltava ja haastattelija asian samalla tavalla.

Teemahaastattelun etuna on se, että haastattelun edetessä voi kysymyksiä muotoilla eri tavoin.

Ensimmäisessä teemassa keskityin perustietoihin, toisessa taas haastateltavan näkemyksiin opintoihin kiinnittymisestä ja viimeisessä keskityin opintojen kiinnittymiseen vaikuttaviin tekijöihin. Osassa kysymyksistä oli hiukan toistoa, joten kysymyksiä muokattiin hiukan haastatteluissa.

3.4 Aineisto ja analyysi

Aineistoa kertyi yhteensä 7 haastateltavalta 343 minuuttia nauhoitettua materiaalia.

Haastattelin tätä opinnäytetyötä varten seitsemää nuorta, jotka opiskelevat matkailualan perustutkintoa Perho Liiketalousopistossa, Helsingissä. Tämän tutkimuksen kohdejoukkoina on käytännössä 15-25 vuotiaat opiskelijat matkailun perustutkinnon opiskelijat. Haastatteluja oli kaikkiaan kuusi, joista kahdessa oli kaksi opiskelijaa samaan aikaan. Haastattelujen kesto vaihteli 45 minuutista reiluun tuntiin.

Aineistonkeruu menetelmänä on aineistolähtöinen analyysi.

Sisällönanalyysi menetelmänä (Tuomi ym. 2018, 103-104.) tarjosi mahdollisuuden analysoida ja kuvata tutkimuksen sisältöä sanallisesti. Sisällönanalyysi soveltui hyvin teemahaastattelujen analysointiin, koska teemahaastatteluissa saatiin haastateltavien ajatukset ja kokemukset sanallisina. Sisällönanalyysissä on pyritty saamaan vastaajien kokemukset sanallisesti, jotta haastateltavat saavat vapauden kuvailla, miten itse käsitteen ymmärtävät ja kokevat. (Tuomi ym. 2018, 103-104.)

Haastattelurunko koostuu kolmesta teemasta, joihin on kerätty teemaan liittyviä kysymyksiä.

Aloitin aineiston litteroinnin vasta, kun haastattelut oli tehty. Kirjoitin aineiston sanatarkasti auki poistaen mainittuja nimiä kirjoituksesta pois, jotta anonyymiteetti säilyisi

Haastattelun otanta ei ollut kovin kattava, koska vastaajia oli vain 7. Tavoitelin 8-10 vastaajaa noin 40 opiskelijan joukosta. Litteroidessa poistin turhia sanoja, kuten "niinku", "silleen" ja "tota", joita aineistoissa oli melko paljon. Järjestelmällinen aineiston läpikäynti auttoi itseäni hahmottamaan mitä asioita tutkimuksesta nousi esille. Käsittelin haastattelun teemat eri värein aineistoon, jolloin teemoja oli helpompi itse hahmottaa ja jatko käsitellä.

4 TULOKSET

4.1 Nuoren näkemyksiä opintoihin kiinnittymisestä

Haastateltavat olivat ymmärtäneet tulosten perusteella opintoihin kiinnittymisen monella eri tavalla. Usein he yhdistivät siihen muitakin asioita opinnoissa, omassa elämässä ja suhteissa. Kiinnittymisen he näkivät myös fyysisenä asiana kiinnittymisenä oppilaitokseen ja sen tiloihin. Osa oli sitä mieltä, että jos opinnot ovat mieluisia ja etenevät, niin kiinnittymistä on jo tapahtunut. He näkivät, että sitoutuminen omiin opintoihin nähtiin varsin merkityksellisenä asiana opintoihin kiinnittymisessä. Haastatteluissa osa nosti esiin myös sen, että kiinnittyminen sanana vaatii jo motivaation omiin opintoihin taustalle. Koettiin, että varmuus alavalinnasta auttaa siihen, että olet henkisesti sitoutunut jo kiinnittymään kaikilla mahdollisilla tavoilla omiin opintoihisi sekä uuteen oppilaitokseen.

Mulle se kiinnittyminen tarkoittaa sitä, että mä tykkään mun opinnoista ja mä oon niissä niin kun kiinni, että ne on osa mun elämää ja mä nautin niistä eikä ole semmoista tunnetta että koulun pitää lähteä. Vaan että tässä mennään opiskelemaan sitä, mikä tuntuu hyvältä. (H1)

Mä tavallaan ajattelen sitä, että, kuinka paljon sä haluat itse opiskella. Tai joo, kyllä. Eli se motivaatio tavallaan taustalla just näin. (H2)

Mulle kiinnittyminen tarkoittaa sitä, että oon sitoutunut. Mun mielestä se lähtee siitä, että on alkuunkin päässyt sinne minne haluaa ja saa tehdä sitä mitä haluaa. (H4)

Haastatteluissa esiin nousi myös kiinnittyminen fyysisesti kampukseen ja siihen, että tulee konkreettisesti aina paikan päälle ja tekee kaikki ne asiat, jotka kuuluvat omiin opintoihin. Fyysinen kiinnittyminen yhdistettiin myös siihen, että kiinnittymiseen yhdistyy aikatauluissa pysyminen ja se, että kunnioittaa lukujärjestystä ja on ajoissa aina paikan päällä. Yleisesti kiinnittyminen terminä ymmärrettiin hyvin ja siitä jäi positiivinen tunne haastateltavien kesken. Haastatteluissa puhuttiin myös siitä, että kiinnittyminen yhdistettiin onnistuneisiin opintoihin, jotka tulevat päättymään suunnitellusti ammatillisesta perustutkinnosta valmistumiseen. Kiinnittyminen koettiin myös henkisesti läsnäolona opinnoissa.

Mulle se kuulostaa sille, että tavallaan, että miten se sitten sitoudut siihen kouluun käyntiin, että aktiivisuus ja tehtävien tekoa ja semmoinen joo, että miten sä oot läsnä. Sitten kotona ja ihan silleen konkreettisesti koulussa. (H3)

Se, että on sitoutunut esimerkiksi tulemaan tänne ja edistää opintoja, että tekee ne sovitut jutut ja tulee tänne ja just. Opiskelee itsensä tähän ammattiin sitten. (H4)

Niin joo no mulla oli, että käy tunneilla ja sitten sitoutuu itse opiskelemaan. (H5)

Että, just on lupautunut käymään ja kaikissa näissä koulu hommissa ja tekee kaikki työt valmiiksi. Ei myöhästele. Joo kunnioittaa myös opettajia silloin. (H6)

Se, että ne opinnot on itselle mielekkäät. Mun kavereilla on se, ettei oo keskari riittänyt omaan ekaan valintaan ja sit on kyl vaikee, jos ei kiinnosta ala. Ja kyllä mulle myös merkkää se, että on kivoja kavereita, jotka saa aina tulemaan tänne kouluun. Ja et sul on itellä motivaatio taustalla. (H7)

Haastatteluissa tuli ilmi, että kiinnittyminen nähtiin myös niin, että tehdään sovitut asiat loppuun saakka. Myös vapaaehtoisuus ja itsenäinen opintojen edistäminen hyvällä motivaatiolla nousi esille. Opintoihin kiinnittyminen nähtiin siis vahvasti sitoutumisena kaikin tavoin opintoihin. Opintoihin kiinnittymiseen liittyi myös se, että koki kuuluvansa jonnekin. Ilmapiiri oppilaitoksessa ja opiskelijoiden sekä opettajien väliset suhteet koettiin vahvasti kuuluvan osaksi myönteisen ilmapiirin muodostumista.

Mulle se ainakin on sitä, että se ilmapiiri on sellainen, että haluaa paikalla ja silloin sitä kiinnittyy, eli myös haluaa olla täällä. (H7)

Se, että sua ootetaan koulussa ja jos oot vaikka pois, niin joku sit heti laittaa viestiä tai soittaa, että missä oot ja, että mitä meillä on ollut sillä välillä, kun on ollut pois. Se tuntuu sit siltä, että kaikki on sust kiinnostuneita ja tulee vähän sellainen olo, ettei ees viiti olla ylimääräistä pois. (H3)

Koettiin myös, että opintoihin kiinnittymiseen edistävästi vaikuttavat yhteydenpito opettajan tai muiden koulun henkilökuntaan kuuluvien toimesta.

Yhteydenpito koettiin selvästi huolenpitona. Edistäviksi tekijöiksi kiinnittymiseen nostettiin myös opintojen aikainen monipuolinen tuki ja armollisuus itseään kohtaan opintojen etenemisen suhteen. Opintojen monipuolinen tarjonta nousi myös esille edistävänä tekijänä. Myös hyvät suhteen luokkakavereihin ja opettajiin nousivat esille useammassa puheenvuorossa.

Onnistuneet suoritukset vaikuttaa kyllä ja se, että pääsee haluttuun päämäärään, vaikka työssäoppimispaikka ois sellainen, mikä on itselle tärkeä. Ja pidän koko ajan huolen, että kaikki tulee tehtyä. Ja sit, jos en oikeesti tiedä, mitä teen, niin pyydän apua. Silleen mä aattelen, että pysyn kiinnittyneenä ja kaikki etenee omaan tahtiin sit. Silleen ei pääse muodostumaan mitään stressiä. (H5)

Mä kyl myönnän, et oon aika ankara itteäni kohtaan. Jos mulla on joku kesken ja sit on aikaa vähän, niin kirjoitan sit pitkälle yöhän, vaikka tiedän, että pitäis nukkuu. Se on vähän huono. Et sellanen armollisuus, et aina kaikki ei tuu heti valmiiksi ja sekin on ok. Mut sitä helposti sit alkaa mieltii, että kaikki kaatuu, jos asiat ei oo tehty sillee ajoissa. (H1)

Aineistosta esiin nousi myös se, että oma rooli on ehdottoman tärkeä. Haastattelvat toivat esille sen, että itse omien opintojen ja tehtävien teko ja riittävän ajoissa tuo itselle varmuuden ja edistää kiinnittymistä.

4.2 Opintojen merkityksellisyys

Opintojen merkityksellisyys nousi esille puhuessamme siitä, mikä tuo opintoihin kiinnittymisen tunteen ja mitä tuo omiin opintoihin motivaatiota. Opintojen merkityksellisyydellä on vaikutusta opintoihin kiinnittymiseen. Lukio-opinnot osana ammatillisia perustutkinto opintoja koettiin merkityksellisenä jatko-opintojen kannalta. Aineiston perusteella lukio-opintoja ei nähty niinkään tärkeänä osana ammatillista perustutkinnon muodostumista. Opintojen merkityksellisyyteen yhdistettiin myös se, että opintojen edistymistä seurataan myös oppilaitoksen puolesta säännöllisesti ja jos opinnot eivät jossain kohti edenneet ihan niin hyvin, niin tärkeänä seikkana nousi esille siihen puuttuminen jonkin

oppilaitoksen edustajan toimesta. Haastateltavat nostivat opintojen merkityksellisuuden tärkeänä osana oman elämän kokonaisuuden merkityksellisyyttä. Koettiin, että opiskelupaikka on tärkeä osa omaa elämää. Aineiston perusteella jokainen haastateltu koki arvostavansa omaa opiskelupaikkaansa niin, että nosti esille sen merkityksen tulevaisuuden työllistymisen kannalta.

Kyllä se, että esimerkiksi omaan uraohjaajaan on yhteys. Se, että saa vielä viestiä, missä kysytään, että onko kaikki hyvin ja homma hanskassa. Ihmissuhteet on säilynyt. Se, että myöskin mä tulen tänne ja Perhoon paikan päälle on mulle tärkeitä. Jo bussipysäkiltä mä näen tutun paikan. Niin joo, se on tosi tärkeää. Vähän kun koira omistajaansa tullut, se viihtyvyys edistää kiinnittymistä. Ja sitten tulee olo, että ei sua hylätty, kun pidetään yhteyttä just näin. Mun kavereita on ollut myös tääl ja ne kehu tätä paikkaa mulle silloin aikanaan. (H1)

Mä sanoisin, että ehkä just et tarjotaan sitä apua mitä ihmiset tarvitsee opintojen kanssa ja muuten vaan että jos on tarve. Se on mikä helpottaa oppilaiden niin kun työntekoa ja oppimista on ja, että ne sujuu molemmat. Kuulin jo aiemmin, että Perhossa on hyvät opet. (H2)

Haastatteluissa nousi esille myös sen, että ovat hakeutuneet juuri Perho liikelaitosopistoon sen vuoksi, että ovat kuulleet hyvää palautetta opettajista ja opetuksen tasosta. Hyvään palautteeseen vaikuttivat haastateltujen mielestä muun muassa opintojen aikainen tuki, hyvä ilmapiiri ja positiivinen tekeminen oppilaitoksessa.

Eli ne voi olla just semmoisia, vaikka erityisopettajan palvelut tai terveydenhoitaja sekä kuraattorit ja tällaiset asiat. On joo niin justiin. Nää on mun omat tavoitteet ja jos mä haluan jatkaa opiskeluitani tämän jälkeen niin mä koen, että jos nyt menee opinnot hyvin ja opiskelen itse niin sitten ylioppilas kokeet menee hyvin myös. Nää tekee opinnoista merkityksellisiä, kun on jotain tulevaisuuden ajatusta. (H3)

Opettajien käytös sua kohtaan opintojen ajan. Olin kuullu, että täällä on hyvät opet. Sit tietty se luokkahenki. Ja se, että on tunneilla tekemistä ja sellaista aktiivista eikä vaan olla, muuten ei tuu olo, että jaksaa kiinnostua opinnoista. (H4)

Kyl mulla on se, että saa sen ylioppilaslakin. Ja jotenkin sit samalla saa sen amiksen myös. Yleensäkin, että saa koulun käytyä kunnolla loppuun ja sit, että saisi vielä hyvät arvosanat. (H7)

Noista lukio-opinnoista ei oikein ite tajua, miten ne vaikuttaa tähän amikseen. Sit on hyvä, että joku selittää. Mul oli ainakin paineet siitä, et jos vaik matikka ei onnistu lukiossa. Mut sit onneks mun ei tarttenu tehdä sitä ku amiksessa. Vähän hankala on se, et on tavallaan kahdessa koulussa. (H2)

Merkityksellisyyttä nostettiin esiin mm. sillä, että opiskelijalla on itsellään mahdollisuus vaikuttaa opintojen valintaan, opintojen etenemiseen ja opintojen seuraamiseen. Se, että oli luottamuksellinen suhde jonkin koulun aikuisen kanssa, loi tunnetta siitä, että joku pitää huolen siitä, että asiat etenevät oikeaan suuntaan ja oikeassa aikataulussa.

Se on tosi tärkeätä, että se oma uraohjaaja kyselee, et missä mennään ja siit tulee olo, että joku välittää. Ite ei millään aina muista, et mikä on kesken. Sit on hyvä, että opolleki voi varata aikaa ja sit katsoa kaikkien opintojen tilanne samalla. Se on aika vaikeeta tajuta, että miten lukio-opinnot menee. (H4)

Must tuntuu ainaki, että on tärkeätä, että voi puhua omalle opelle, et mitä muuta menee elämässä, niin ehkä sit ymmärtää paremmin, jos ei aina suju yhtä hyvin asiat koulussa. (H3)

Mun mielestä on tosi hyvä tunne, että meidän oma uraohjaaja osaa aina sanoa ne sanat, mitä tarttee ja et sit tulee fiilis, että voi luottaa ja sanoa, mitä oikeesti miettii. (H1)

Myös se, että oliko päässyt yhteishaussa juuri sinne, minne oli halunnut opiskelemaan, vaikutti siihen, kuinka merkityksellisenä opinnot koettiin.

Mun mielestä se on tärkeä, että saa opiskella sitä, mikä tuntuu oikealle. Ei kait kukaan ystäviltä päässyt tajua, että mitä se työ sit on ja siksi se valinta on aika vaikea. Mä ainaski puhuin vanhempien kanssa, että mikä vois olla, kun en halunnut lukioon. (H3)

No mun mielestä on tosi ihanaa, että on ollut erilaisia kursseja missä tavallaan avataan niitä mahdollisuuksia. Se avaa enemmän sitä omaa alaa itelle, että mitä se oikeesti on. Ja just mä en muista, että mikä se kurssi oli, mutta, että harjoiteltiin esimerkiksi messujen järjestämistä niin siinä sai hyvää kokemusta, että jos vaikka myisi niitä matkapaketteja ja mäkin oon ulkomaille lähdössä harjoitteluun just. (H4)

Mutta niin se, että musta tuntuu, että kun niitä mahdollisuuksia on tavallaan tarjottu, että kursseilla tosi monipuolisesti esitellään vaihtoehtoja, niin ehkä se, että tässä pikkuhiljaa saa silleen kerättyä sitä omaa kiinnostusta, että mikä homma nyt kiinnostaisi sitten. On tietty ollu sellasiakin kursseja, jotka ei niin kauheesti kiinnostaa, mut sit aattelen, että nekin on pakko hoitaa vaan alta pois. (H3)

Ja sitten kun sä lähdet johonkin harjoitteluun vaikka, niin sä näet, että onko tää mua varten vai eikö tää ole mua varten. Sekin on tärkeää, että pääsee testaamaan, mikä on oma juttu. (H5)

Mua ensin ärsytti eikä napannu yhtään tulla tänne. Mä olin hakenut pelkkään lukioon, niin tää kaksoistutkinto oli jotenki pettymys. Must tuntuu, et tää on rangaistus tulla tänne. Ja mä kyl näyttinki sen aika avoimesti. Mut sit onneks kun sain kavereit ja huomasin, et tässäkin on lukio ja kirjoitetaan ylioppilaaks, niin tää oli ihan ok. Nyt tuntuu, että tää on just hyvä mulle, kun ei oo mikään sellanen lukija, et oisin jaksanu istua paikallaan lukiossa kaikil kursseilla. Et täs tulee hyvin vaihtelua, kun on kaikkee tekemistä ja projekteja amiksen kautta. (H7)

Mä en oikee ees tienny minne oisin halunnut yhteishaussa ja sit tää ei jotenkin tuntunu eka oikeelta. Mut nyt kun opinnot on kestänyt jo 10 kuukautta, niin tää on just hyvä ala mulle. Ja sit kun oon saanut täältä hyviä kavereita. Eka harkka paikka oli kyl kauhee, mut siitäkin onneksi selvittiin. (H5)

Mä oon sitä mieltä, et jos oikeesti vaan menee randomisti hakee johonkin kouluun, eikä mieti mikä ala ois hyvä tai jos ei pääse sinne minne halua, niin tuskin se koulu kiinnostaa niin paljo, että sen jaksaa tehdä loppuun. Mä laitoin tän ekaks ja pääsin, onneks, koska muuten en ois tienny mihin muualle mennä tai mikä ois kiinnostanu. (H2)

Opintojen mielekkyys ja oma motivaatio opintoihin nousi aineistosta tässä esille ja eniten esille nousi se, että hakuvaiheessa on oltu vielä aika tietämättömiä siitä, minne hakea. Useammalla haastatellulla oli vain yksi vaihtoehto yhteishaussa, jonne halusi ja vaikeaksi haun teki myös se, että on vaikea etukäteen hahmottaa millaisia opinnot omalla alalla ovat käytännössä.

4.3 Alavalinnan onnistuminen

Aineistosta nousi esille myös alavalinnan vaikutus kiinnittymiseen. Useampi oli kuullut etukäteen hyvää oppilaitoksesta tai sitten osalla oli ystäviä myös oppilaitoksessa. Opintojen monipuolinen tarjonta nousi myös esille edistävänä tekijänä. Haastatteluissa nousi esille, että oma näkemys alasta voi olla vielä hiukan epävakaa, koska kaikilla ei vielä ole tietoa toimialan eri mahdollisuuksista. Oman tulevaisuuden ajattelemisen opintojen suorittamisen jälkeen oli yksi selkeä kiinnittymistä edistävä tekijä.

Mua ei kiinnosta, miten muut ajattelee. Mä ajattelen, että ne mitkä mulle vaikuttaa, on mun oma kiinnostus opintoihin ja se, että opettajat tukee. Ehkä törkeä sanoa, mutten mä jaksaa ajatella, miten joku toinen tekee. Itselleen näitä opintoja tekee ja silloin pitää olla itse kiinnostunut. Itse olen alavalinnan tehnyt. Ainakin nyt tuntuu, että oon valinnut oikein. (H5)

Onnistuneet omat suoritukset ja se, että kun osaisi tietää, että mitä haluaa ja osaa tehdä jatkossa oikein. Jos osaa asettaa tavoitteet oikein ja tietää, että mitä milloinkin tehdä ja myös, että oman alan opinnot tuntuu menevän eteenpäin oikealla tavalla. (H3)

Mä kuulin, että täällä on hyvät suhteet työpaikoille ja sit just se Finnair yhteistyö mua kiinnosti. Mä haluaisin lentokentälle töihin sit jossain vaiheessa. Se mulla on ainakin tavoitteena tai sit lähteä jonnekin ulkomaille töihin. Siks tää matkailuala oli se mulle oikee ala. (H2)

Mun kaveri opiskeli tääl ja sit mä aattelin, että tää vois olla hyvä sellanen yleiskoulutus ja sit jos haluaa mennä ulkomaille, niin tän alan töitä on varmaan helppoa tehdä muuallakin. (H5)

Haastattelujen perusteella esiin nousi se, että haastatellut olivat tyytyväisiä tekemäänsä valintaan oppilaitoksen suhteen. Aineiston perusteella esiin nousi etenkin se, että valitussa oppilaitoksessa on hyvät työelämä yhteistyöverkostot, joita pidettiin tärkeänä. Haastateltavat tuntuivat antavan paljon painoarvoa sille, millainen maine oppilaitoksella on tai mitä he ovat kavereiltaan kuulleet.

Omat tavoitteet tulevaisuuteen vaikuttaa mulla. Kun haluaa tädätä eteenpäin. Siks mä oon motivoituneempi opiskelemaan. Haluun saada hyvät yo-paprut ja siit sitten vielä eteenpäin jatko-opintoihin. Sillä on enemmän itelle merkitystä, et miten suoriutuu. Mä oon kuitenkin aatellut jatkaa vielä ammattikorkeeseen tän jälkeen. (H1)

Opiskelen ite hyvin, niin sit yo-kokeet menee hyvin. Ja sit haluun mennä lentoemännäksi. Se on ollut aina sellainen mun oma haave. Tai sit kielten maisteri. Mä oon aina ollut kiinnostunut kielistä. Se on myös yks, miks hain tänne opiskelee, että saa niitä kieliä opiskella ja sit, että ois mahis päästä lentoemännäksi. (H4)

Koen, että on tärkeää, että se oma kiinnostus pysyy siinä omassa alassa. Ja ihanaa, että pääsee tekemään duunia, joka liittyy tähän alaan. On ihanaa, että on erilaisia kursseja, jotka tavallaan avaa niitä mahdollisuuksia tähän alaan. Esimerkiksi meillä oli kurssi,

missä oltiin messuilla ja harjoiteltiin myyntiä ja markkinointia ja sit tietty asiakkaiden kanssa oloa. Siinä sai hyvin harjoitusta. Mä oon lähdössä ulkomaille harjoitteluun matkatoimistoon. Must tuntuu, että just kursseilla on tarjottu monipuolisesti mahdollisuuksia. Ja se just, että saa pikkuhiljaa kerätä omaa kiinnostusta, että mikä se itteään eniten kiinnostava homma on. (H5)

Odotan ihan super innolla harjoittelua, se matkatoimisto homma voisi olla mun juttu. Varsinkin nyt toisen vuoden jälkeen, kun on nähnyt enemmän, niin on tullut tunne, että tämä on se oma juttu. Harkan jälkeen näkee sen, että onko se nyt just se oma juttu tällä alalla. Ja onhan se aika siistii lähtee ulkomaille töihin. Vähän jännittää, että osaanko tarpeeksi hyvin kaikki tehdä siellä. (H6)

Olin kuullut, että Perhosta pääsee Finnairille ja siksi hain. Muutenkin kuulin kavereilta, että Perhosta on helppo päästä harkkaan ja muuta, kun on tunnettu ja hyvä koulu. (H3)

Oma näkemys alasta voi olla vielä hiukan vajaa, koska kaikkia mahdollisuuksia ei välttämättä nähdä vielä opintojen aikana. Oman tulevaisuuden ajattelemisen opintojen suorittamisen jälkeen oli yksi selkeä kiinnittymistä edistävä tekijä. Esiin nousseissa seikoissa oli siis monta asiaa, jotka opintojen aikana saattavat vahvasti henkilöityä oppilaitoksen edustajaan, kuten uraohjaajaan tässä tapauksessa. Tai lähinnä siihen, miten se aikuinen oppilaitoksessa jakaa tietoa ja kannustaa asioissa eteenpäin. Esiin nousi myös opintojen alussa kiinnittymisen opiskeluympäristöön, jonka haluttiin olevan turvallisen sekä viihtyisän oloinen.

4.4 Motivaatio opintojen aikana

Motivaatio opintojen aikana nostettiin jokaisen haastateltavan puheista esiin vaikuttavana tekijänä.

Jos opettaja on sellainen ärsyttävä. Mulla oli niin syksyllä. Mä en vaan halunnut enää olla siellä, että siis mua vaan oikeasti ärsytti vaan olla siellä, niin musta tuntuu, että me tuhlaan omaan aikaani siellä. Ei siinä saa mitään motivaatiota, jos opettaja on tosi ärsyttävä. (H2)

Jos tunnit on mielenkiintoisia. Eli opettajat pitää sen aiheen mielenkiintoisena. Eikä vaan selitä siellä eessä omia asioita. Sit mä en jaksakaan keskittyä ja siksi just en mennä lukioon. (H3)

Toki vaikuttaa omat tavoitteet, että jos on jotain tavoitteita, et ois jatko-opinnoista suunnitelmia, niin se ois enemmän motivaatiota opiskella. (H1)

Must ehkä se antaa itselleen vähän aikaa ja pohtii niitä, että mitä oikeasti haluaa tehdä. Joo vitsi, kun osaisi antaa itsekin itselleen aikaa opinnoissa. (H4)

Mullakin on kyllä se tärkeä, että saat ymmärrystä opettajilta. Ja sellainen joustavuus. Se, että tuetaan, jos on vaikeita juttuja. Ne mä koen tosi tärkeäksi. (H5)

Se, että viihtyy opinnoissa ja voi vaikuttaa asioihin. (H6)

Motivaation koettiin tulevan erilaisista asioista kuten mielekkästä alavalinnasta, hyvin menneistä opinnoista, hyvästä opiskeluilmapiiristä ja ryhmähengestä omassa luokassa. Lisäksi motivaatiota edistävänä tekijänä nousi esiin se, miten yksilöitä tuetaan, motivoidaan ja ohjeistetaan opinnoissa. Haastattelussa opintoihin kiinnittymiseen estäviksi tekijöiksi nousi ensimmäisenä motivaation puute opiskeltavaan alaan. Osalle opiskelijoista oli tullut ”yllätyksenä”, että opinnot sisältävät lukio-opintoja. Tämä ongelma on oppilaitoksessa tiedostettu ja koitettu tietoa tarkentaa yhteishaussa. Toisaalta koulutuksen järjestäjä ei näihin lukio-opintoihin pakota, mutta opiskelijat kokivat niiden vaikuttavan motivaatioon. Moni opiskelija nosti esille sen, että opintojen aikana elämässä tapahtuu paljon muitakin opintoihin vaikuttavia asioita. Toisen asteen

opintojen aikana opiskelijat tulevat täysi-ikäiseksi ja joutuvat käyttämään yhä enemmän aikaa opintojen edistämiseen.

Alkuun ei oikein napannut tulla, kun en oikein tiennyt, että haluan tehdä kaksoistutkinnon. Se oli itelle yllätys, että tässä oli nää lukio-opinnot myös. Tuli sellainen olo, että on huijattu. Nyt ne menee jo ihan hyvin. (H7)

Myös se, että virheitä ei tarte pelätä ja on tavallaan lupa myös ”epäonnistua”. (H2)

Must se on just tärkeä, että on nää kuraattorit, opot ja muut auttamassa, sit jos ei ite tiedä miten edetä. Mullakin meinas mennä nää lukio-opinnot ihan huonosti, mut sit vähän yhdessä katsottiin ja niihin sit tottu. (H6)

Koettiin myös, että opintoihin kiinnittymiseen edistävasti vaikuttavat yhteydenpito opettajan tai muiden koulun henkilökuntaan kuuluvien toimesta. Yhteydenpito koettiin selvästi huolenpitona. Edistäviksi tekijöiksi kiinnittymiseen nostettiin myös opintojen aikainen monipuolinen tuki ja armollisuus itseään kohtaan opintojen etenemisen suhteen. Opintojen monipuolinen tarjonta nousi myös esille edistävänä tekijänä. Myös hyvät suhteen luokkakavereihin ja opettajiin nousivat esille useammassa puheenvuorossa.

Onnistuneet suoritukset vaikuttaa kyllä ja se, että pääsee haluttuun päämäärään, vaikka työssäoppimisaika ois sellainen, mikä on itselle tärkeä. Ja pidän koko ajan huolen, että kaikki tulee tehtyä. Ja sit, jos en oikeesti tiedä, mitä teen, niin pyydän apua. Silleen mä aattelen, että pysyn kiinnittyneenä ja kaikki etenee omaan tahtiin sit. Silleen ei pääse muodostumaan mitään stressiä. (H5)

Mä kyl myönnän, et oon aika ankara itteäni kohtaan. Jos mulla on joku kesken ja sit on aikaa vähän, niin kirjoitan sit pitkälle yöhän, vaikka tiedän, että pitäis nukkuu. Se on vähän huono. Et sellanen

armollisuus, et aina kaikki ei tuu heti valmiiksi ja sekin on ok. Mut sitä helposti sit alkaa miettii, että kaikki kaatuu, jos asiat ei oo tehty sillee ajoissa. (H1)

4.5 Ryhmäytyminen

Aineistosta nousi esille ilmapiirin merkitys ryhmäytymisen kannalta. Koettiin, että jos ei opinnoissa ei ole ketään itselle ennalta tuttua opiskelijaa, voi jännitys vaikuttaa siihen, miten kiinnittyy opintoihin. Myös oppilaitoksen panostus siihen, että ihmiset saavat turvallisen ilmapiirin ja tuen toisiinsa tutustumisen vaiheessa, koettiin merkityksellisenä.

Oman ryhmän ilmapiiri ja se miten ryhmäytyy itse sinne porukkaan. Kyllä se alussa jännitti, kun ei ollut ollenkaan tuttuja aloittamassa samassa paikassa. Mietin, että saanko ollenkaa kavereita täältä. (H1)

Oman ryhmän se ilmapiiri ja, että mitä oppilaitos tekee sen eteen, että opiskelijat ryhmäytyisi. (H6)

Yleisfiilis kampuksella ja sitten ne opettajien käyttäytyminen. Sitä on nyt tullut mietittyä aika paljon, mutta sitten. Ja se, että onko kampuksella mukava olla ja, että onko siistiä. Ja, että onko täällä kuinka hyvä se yhteishenki. Jos sua kiusataan täällä tai joku olisi vähänkään sorkkimassa niin sitten se ei ole. Ei ole kiva olla koulu tai tulla kouluun. (H4)

No varmasti se, että alussa jo, vaikuttaa oikeasti pidemmälle. Ja se, että saa sitten kavereita ryhmästä, motivoi sitten tulemaan koululle. Ja se, että miten opettaja käyttäytyy ryhmää kohtaan. Jos opettaja ois ihan kauhea, niin ei varmaan huvittaisi tulla tänne. Ja sit tietty tää koulun turvallisuus ja siisteys, että on hyvä olla täällä ihan fyysisesti. Malmilla ei oo niin hyvä olla, kun Töölössä. (H7)

Mul ei ollu ketään tuttua tääl ja ekaks mietin, että kauheeta tulla, mut sit sain kavereita ja nyt on ihan kiva. Kaikki mun kaverit meni lukioon. (H5)

Haastattelut nostivat esille myös turvallisuuden merkityksen ryhmäytymisen onnistumisen edellytyksenä. Fyysinen turvallisuuden tunne oppilaitoksen tiloissa ja se, että joku on henkisesti turvallisen olon mahdollistamassa. Erilaisiin tilanteisiin puuttuminen oppilaitoksen henkilöstön puolelta koettiin merkityksellisenä. Haastatteluissa nousi esille se, että itse on vaikea puuttua tilanteisiin, joissa huomaa, vaikka toista kiusattavan tai jos joku joutuu tavalla tai toisella epäasiallisen kohtelun kohteeksi. Aineistosta nousi esille se, että oppilaiden hyvinvointi on pitkälle myös oppilaitoksen henkilökunnan mahdollistamaa. Välittäminen ja hyvinvoinnista kiinnostuminen koettiin vaikuttavan opiskelijan motivaatioon ja lisäävän kiinnittymistä.

No varmaan se, että on tosi tärkeitä, että sulla on turvallinen ja semmoinen hyvä fiilis tulla koululle. Itsellä ainakin se, että on kavereita ja silleen opettajat ovat ystävällisiä. Ja koittaa pysyä perässä sun ajatuksista opinnoista, se tuo hyvän fiiliksen. Sitten haluaa tehdä niitä kouluhommia. (H2)

Se on hyvä, että just tullaan vaikka käymään siellä ryhmässä, et se auttaa ryhmähenkeä. Et se vaikuttaa silleen, että jossakin vaiheessa ne huutelijat ja muut huomaa, että koulun puolesta ei vaan olla, vaan asiaan puututaan. Se on välittämistä. (H5)

Se oli kiva, että kun meillä kävi se kuraattori ja se psykologi juttelemassa siellä luokassa, niin tuli olo, että uskaltaa sanoa, just sen mitä tuntee. Ja niit ois hyvä, että tulisivat koko opintojen ajan, myös sit kun jengi tuntee toisensa paremmin. Ja siinä sit oli fiilis, että voi oikeestiki sanoa, että mitä ajattelee ja oli silleen luottamus. (H4)

Mä koen sen silleen, että opettajat kun avoimesti näyttää sen välittämisen ja se hyvinvointi sitä kautta liittyy opiskeluun, koska se tuntuu hyvältä ja saa sitten itsellekin tunteen, että mä näytän tolle mun uraohjaajalle, että hoidan asiat hienosti. Se motivoi kyllä itseä, että kysellään perään. (H3)

Mun mielestä on tärkeitä, että aikuiset tajuaa mitä ympärillä tapahtuu ja puuttuu myös asioihin. (H4)

Mulle oli tärkeet alussa, että tutustuttiin kunnolla ja tehtiin niitä harjoituksii yhdessä, niin siin kaikkien oli vähän pakko jutella kaikille. (H1)

Haastatteluissa esiin nousi vahvasti ryhmäytymisen merkitys jo opintojen alkuvaiheessa. Saatu tuki opintojen joka vaiheessa koettiin merkitykselliseksi. Tuoksi nähtiin kaikki se, että miten opettajat ja muu henkilökunta oli yhteydessä ja olivat kiinnostuneita opiskelijoista. Hyvä ja turvallinen olo opinnoissa sekä kannustaminen ja toisten kohtelu opinnoissa koettiin tärkeäksi. Aineistosta nousi esille myös se, että ryhmäytymisen eri keinoja toivottiin toteutettavaksi koko opintojen ajan, eikä vain opintojen alussa. Haastateltavat nostivat esille, että ryhmän dynamiikka muuttuu opintojen edetessä, kun opitaan tuntemaan toisensa paremmin ja uskalletaan sanoa kaikki se, mitä ajatellaan.

Opintojen kannustaminen myös toisten opiskelu kavereiden toimesta koettiin merkitykselliseksi. Osalla haastateltavista taas nousi esille se, miten mm. ryhmässä tehtävien tasainen jakautuminen voi vaikuttaa omaan motivaatioon ja opintoihin kiinnittymiseen. Tärkeäksi koettiin myös se, että oppilaitoksen edustajat puuttuvat asioihin ja edistävät myös ryhmäytymistä erilaisin keinoin. Tämä nähtiin tärkeänä siksi, että sellaiset, jotka eivät halua ryhmäytyä tai eivät jostain muusta syystä ryhmäydy, he myös näkisivät, että tilannetta ei hyväksytä. Koettiin, että sellainen huutelu ja mitätöinti sekä toisten haukkuminen voi olla myös merkki siitä, että opiskelija ei ole oikeassa paikassa ja se purkautuu levottomana ja asiattomana käytöksenä. Aineistosta nousi esille myös se, että

jos ryhmässä on sellaisia, jotka eivät ryhmäydy tai halua edes tutustua toisiin, niin se vaikuttaa koko muuhun porukkaan.

Helposti niputetaan, että kaikki käyttäytyy huonosti, kun joku vaan sikailee tunneilla. Se ärsyttää, että XX on aina sikailemassa ja sit opet raivoo. (H6)

Kyllä mä sanoisin, että me tytöt ollaan muuten aika samaa porukkaa, mutta tämä yks ei halua koskaan olla mukana. Se vähän ärsyttää, että se vaan ryhmätoissakin sanoo, että se tekee itse ja sit me saadaan siit kuulla, ettei olla otettu sitä mukaan. Se vaikuttaa sit koko porukan olemiseen. Eikä noita poikia oikein kiinnosta nää. Ne ei paljoo osallistu mihinkään keskusteluihin. Ja sit kun koitetaan tosissaan puhua, niin ne vaan pelleilee. Ja sit ne ei koskaan tee yhdessä mitään vaikka ope ois sanonut, että nyt tehään ryhmätyönä tämä juttu. Sellasta pelleilyy, että ne tekee mitä haluaa. (H4)

Kyllä siin alussa sit vaikuttaa, jos heti alkaa jotain kuppikuntii tulla ja sit tulee itelle olo, ettei kuulu mihinkään. Ja sit jotenkin se, että jengi huutelee tuolla tunneilla ja sit lukio tunneilla, kun istuu siellä samassa nurkassa, kun ne liiketoiminnan pojat, niin ope luulee, että kuuluu niihin huutelijoihin, vaikka ois iha hiljaa ite. Muuten tuntuu, että on ihan ok, vaikka porukoilla on ne omat parhaat kaverit, kunhan ei oo mitään vertailuu tai huutelu. (H7)

Aineiston perusteella haastateltavilla vaikutti yllättävän paljon myös se, että jos ryhmän sisällä on kuohuntaa ihmisten suhteissa ja jos ryhmässä joku ei tee töitään kunnolla, vaikuttaa se toisiinkin negatiivisesti. Moni haastateltava nosti esille myös sen, miten huutelu ja kommentointi luokassa vaikuttaa omaan haluun ryhmäytyä.

4.6 Sosiaaliset suhteet

Aineistosta nousi esille se, miten sosiaaliset vaikutteet kuten perhesuhteet, ystävyysuhteet ja muut vaikuttavat opintoihin kiinnittymiseen. Haastateltavat nostivat esille merkityksellisenä erilaiset kiusaamisen muodot ja sen, että valtaosa sellaisesta tapahtuu jossain muualla, kun tunneilla opettajan silmien alla.

Jos esimerkiksi on jotain kiusaamista tai semmoista. Semmoista tuota väheksyntää tai piikittelyä tai jotain, että tulee semmoisia kuppikuntia niin se vaikuttaa. Sehän yleensä tapahtuu somessa tai whatsappissa tai snapchatissa tai missä vaan ja yleensä silleen, että ei välttämättä opettajat näe tai kuule sitä. Ja sit mä koen ehkä, että opiskelijoita pelottaa tulla syrjäytetyksi. Tai niin kun näin, niin saattaa olla tosi vaikeata se, että he sanoisivat siitä ääneen, vaikka opettajalle, että se pelko siitä, että siihen puututaan, että se se tavallaan pelottavaa, ettei leimaudu siitä, että on kertonut. Opettajat ei aina ymmärrä ihan, miten siitä sit ite joutuu kärsimään näistä, jos sanoo eteenpäin asioista. (H1)

Kun oltiin lähdössä harjoitteluun ja siinä jotenkin tuntu, että jää ulkopuolelle ja sit oli sellasia tilanteita, että niissä on tuntunut syrjäytyvänsä. Etenkin just lukiossa kielten tunneilla luokassa on selasta. (H7)

Ärsyttää välillä, kun toi yks aina laittaa ryhmän watsuppiin ryhmään, jotain kommenttia ja tulee aina myöhässä kouluun ilman avaimia ja sit pitäis olla avaamassa ovea ja sit jos ei mee, niin se alkaa haukkua siellä ryhmässä. (H6)

Haastateltavat nostivat esille myös sen, että jos omassa elämässä on meneillään paljon muuta, niin se ilman muuta vaikuttaa siihen opiskelu motivaatioon ja asioista koulun ulkopuolella voi olla vaikea puhua ajoissa. Tässäkin koettiin merkityksellisenä se, että oppilaitoksessa on joku luotettava kaveri ja myös aikuinen, jolle voi kertoa. Oma perhe, vanhemmat ja ystävät koettiin

merkityksellisinä sosiaalisten suhteiden osalta. Myös opintojen aikana koettiin, että on solmittu merkityksellisiä suhteita ja saatu uusia parhaita ystäviä.

Jos ei ole jossain vaiheessa kaikki hyvin omassa elämässä, niin ei siinä jaksa koulussakaan olla. (H2)

Mä sanoisin, että sekin menee sinne sosiaaliselle puolelle, että just viime vuonna tapahtui sitä, että sitten jos itse koittaa tosi motivoituneesti silleen opiskella ja olla perillä asioista niin sitten kun on niitä kavereita, jotka mieluummin jättäytyvät himaan ja sitten ne jotenkin olettaa, että sä haluat suoraan antaa kaikki tehtävien vastaukset niille ja päivitellä niin se on vähän semmoinen, että onko kukaan muukaan tehnyt tän asian eteen mitään, niin en mä-kään jaksa. Mä en jaksa olla mikään vastaus pankki silleen, että mä vaan aina annan kaikki vastaukset. Se on vähän se, että missä porukassa sä pyörit. Jos on niin, että ottaa monen ihmisen puolesta silleen vastuuta, niin ehkä se ja just no siitä tulee sitä stressiä. Ja kun sua stressaa, niin sulla tulee uniongelmia ja kaikki tuollaiset. (H3)

Oma asema muiden seassa. Just sellasta tyyliä mitä on ollut peruskoulussa, että jos vastaat väärin ja joku nauraa. Se on sellasta toisten väheksymistä, jos muut kokee oikeudekseen huudella ja nauraa vielä päälle. (H5)

Mä henkilökohtaisesti sanoisin, että jos jotain tulee, menisin ekana sanomaan vanhemmille ja sitten kavereille ja sitten sulle (eli omalle uraohjaajalle). (H6)

Se ärsyttää just, että osa on olevinaan kavereita ja sit toisessa hetkessä ne kuvittelee olevansa parempia ja vaikka nauraa sulle päin naamaa. Et sellanen, jos jonkun epävarmuus itsestä häiritsee muidenkin olemista. (H7)

Mulla oli samat kaverit päiväkodista saakka ja kun yläkoulu oli ohi, niin meistä ei kukaan mennyt samaan kouluun eikä edes samaan kaupunkiin ja se pelotti kyllä. Mutta kyllä me onneksi ollaan vielä nähty ja puhuttu myös opinnoista. Vaikka kaikki me ollaan ihan eri kouluissa ja se just jännitti, että mitä sit, jos mennään eri

kouluihin, niin miten sille ystävyydelle käy. Ja on just mun uusi paras kaveri täältä koulusta myös tavannut näit vanhoja kavereita. (H1)

Hyvät suhteet luokkakavereihin ja opettajiin nousivat esille useammassa puheenvuorossa. Esiin nousseissa seikoissa oli monta asiaa, jotka opintojen aikana saattavat vahvasti henkilöityä oppilaitoksen edustajaan, kuten uraohjaajaan tässä tapauksessa. Toisena nousi esiin se, että jos joku opiskelukaveri arvostelee, kiusaa tai koittaa hyötyä toisesta. Aineistosta nousi esille myös opiskelijan kokeneen väheksyntää opettajan suunnalta ja tämä on varsin vaikuttava tekijä, millaisia ei saisi nousta esiin lainkaan. Osa nosti esille sen, että jos oma jaksaminen takkuu ja on vaikeaa, opinnot eivät etene, silloin on helpompi luovuttaa. Osa haastatelluista rohkeasti nosti esille sen, että opintoja tehdään vain itselle eikä heitä vähääkään hetkauttanut se, mitä muut ajattelevat. Muutama haastateltava nosti esille, että kadonnut motivaatio on todella vaikea saada takaisin, sillä se mielekkyyks on löydettävä itse, jotta halu tulla fyysisestikin koululle palaa. Haastatteluissa nousi esille myös se, että tukea ja ymmärrystä kaivataan niinäkin hetkinä, jolloin kiinnittyminen on heikompaa. Kysyin haastateltavilta, että onko jotain vinkkejä, miten opettaja näkisi ja havaitsisi nämä vaiheet helpommin. Haastatteluissa esiin nostettiin myös se, että osalla oli pitkä tausta jo päivähoidosta asti samojen kavereiden seurassa samassa koulussa oloa ja nyt oli vaihtunut myös opiskelukaupunki. Tämän koettiin olleen pelottavaa ja jännittävää. Tärkeänä kuitenkin nostettiin, että se oma motivaatio valita jatko-opinnot oman kiinnostuksen mukaan voittivat tässä kohdalla sen turvallisen tutun ympäristön valinnan. Oma osallisuus kaikkeen tekemiseen nousi myös vahvasti sosiaalisten asioiden näkökulmasta esille.

Se, että opettaja jotenkin mitätöi sua ja sit, kun en osaa jotain ja ope vaan kysyy vastaamaan, niin ei kehtais. Sit tulee sellanen olo, että se koittaa sut vaan nolata. (H4)

Mua ärsyttää se, että ope vaan kysyy ihan rändömisti luokassa tunnilla, että vastaa sä vaikken oo ees viitannut. Sit joutuu noloon tilanteeseen, kun emmä pysty siellä keskittyä kuuntelee. (H6)

Jotkut opet on raivostuttavia, kun mä en jaksais tai haluis sanoo mitään, niin sit tullaan siihen viereen. Alkaa moti kadota kum-masti. (H7)

Yksi vastaaja nosti esille avoimen kommunikoinnin ja toivoi, että asioita kysel-lään ja, että vuorovaikutus olisi luonnollista ja luotettavaa. Samalla nousi esille se, että koska opettajia on monia, niin kaikkien kanssa ei synny yhtä luotta-muksellista suhdetta, kun toisten kanssa.

4.7 Haasteet opintojen aikana

Aineistosta esiin nousi pitkälle se, että kun opinnoissa tai elämässä tulee haasteita, jotka vaikuttavat opintoihin, niin yksin itse on varsin vaikeaa saada asioita takaisin raiteilleen. Motivaation katoaminen koettiin merkityksellisenä opintoihin kiinnittymiseen estävänä tekijänä. Motivaation katoamiseen koettiin vaikuttavan monen yksittäisen seikan, kuten omissa ystävyys tai seurustelu-suhteissa tapahtuvien asioiden vaikutus, huonosti menevät harrastukset, ko-tona perhesuhteissa tapahtuvat asiat ja monet oppilaitoksen ulkopuoliset haastavat asiat. Näiden koettiin vaikuttavan negatiivisesti opinnoissa kiinnitty-miseen.

Jos joskus vaikka tulisi semmoisia hetkiä, että nyt tuntuu, ettei saa mistään kiinni tai muuta, että vaikka ne kaverit olis kivoja ja

opettajatkin olisi ihan ok. Niin joskushan menee niin että fiilis vaan katoaa tai muuta, niin sit pitää miettiä millä asioilla sitä voisi edistää ja saa taas asioista kiinni. (H3)

Mä sanoisin, että ehkä opolle tai sit sille omalle uraohjaajalle kannattaa silloin vähän jutella. Sitten jos tekee kaksoistutkintoa, niin ehkä voi miettiä, että onko jompikumpi sitten liikaa. Tai siis että onko vaikka liikaa siihen omaan jaksamiseen. Ehkä kannattaisi miettiä uraohjaajan kanssa sitä, että mitä voisi tehdä ja ehkä myös antaa itselle hetki aikaa, koska kyllähän kaikille tulee semmoisia hetkiä, että on jumissa. vaikka se on tosi paljon noita jaksoja tai tota oppitunteja mistä ei vaikka ihan ei vaikka ihan oma juttu. Niin ehkä just miettiä, että onko tää vaan se kurssi mikä ei nyt kiinnostaa vai onko siitä oikeasti, että ei ihan oikeasti tykkää olla? Eli se, että saa aina puhuttua asiat. (H4)

No mun mielestä sanoisin, että siinä mun harjoittelussa oli aika pieni työryhmä tai silleen, mutta kaikki tuli toimeen ja ne auttoi tosi paljon ja se toi mulle motivaatiota. (H2)

Mikä voisi tuoda sen, että en halua opiskella? Jos ei ole motivaatiota ja sitten, jos jotkut tunnit ei ole kivoja niin ei tee mieli tulla. Sillon on vaan helpompi jäädä kotiin nukkumaan, vaikka tietää, että se on sit ongelma myöhemmin. (H6)

Jos on jotain haasteita, niin mä sanoisin, että on tärkeää, että tarjotaan jotain apua. Mikä vaan sitten helpottaisi siinä kohtaa. Esimerkiksi erityisopettajan palveluita tai kuraattorit ja tämmöset asiat ja avut. Niitä on vaikea itse miettiä. (H5)

Mulla ainakin siis se, etten pyytänyt apua tarpeeksi itse, niin sit siinä vaiheessa, kun tuli tieto, että ei se matikka mene läpi vaan, niin sit se oli jotenkin yllätys, että en edes osannut apua hakea. Et just tärkeää tietää, että miten toimii, kun niitä haasteita on. Sit olen kuullut, että on joku jopa vaihtanut alaa, kun on ollut niin paljon haasteita tai ei oo viihtynyt opinnoissa. Mun mielestä on tosi hyvä, että mä pystyn puhua kotona ja muuallakin näistä ongelmista. (H3)

Haasteina koettiin erilaiset tilanteet, jotka liittyivät opintoihin, opiskelukavereihin, sosiaalisiin suhteisiin, perheeseen ja omiin ystäviin tai harrastuksiin.

Haastatteluissa nousi esille, että opintoihin edistävästi vaikuttavat yhteydenpito opettajan tai muiden koulun henkilökuntaan kuuluvien toimesta, silloin kun on haasteita opinnoissa tai muussa elämässä. Yhteydenpito koettiin selvästi huolenpitoa. Osa nosti esille, että ensimmäisenä pystyy kotona puhumaan vanhemmille, sitten hyvälle ystäville ja sen jälkeen osa koki mm. oman uraohjaajan luottamuksellisena aikuisena.

Edistäviksi tekijöiksi nostettiin armollisuus itseään kohtaan opintojen etenemisen suhteen. Lähes jokainen haastateltava koki, että ongelmat omassa elämässä, esimerkiksi vanhempien avioero opintojen aikana tai riidat kumppanin kanssa vaikuttavat niin suoraan siihen, että jaksaa tulla kouluun tai ei. Jos ei jaksamista ole, ei opinnot etene ja motivaatio laskee, kun rästi opintoja kasaantuu.

Mä muutin pois kotoa jo heti, kun täytin 18 vuotta ja mun äiti on siis asunut mun puol isän kanssa jo yli 12 vuotta ja koko sen ajan meillä on ollut tosi vaikeeta. Se vaikutti mulla koulussa etenkin ekana ja tokana vuonna tosi paljon. Ja sit kun muutin, niin ne erosi. Sit oli tosi tiukat säännöt kotona asuessa ja sit tuli helposti riitaa ja koin, että se kyllä toi haasteita mulle siinä vaiheessa.
(H2)

No sillan ykkösvuonna mulla tapahtu tosi paljon kotona kaikkee, sellaisia oikeesti isoja juttuja, joita tuun muistamaan aina. Se toi mulle kyllä sellasen olon, että en kyllä voi keskittyä täysillä kouluun. Ja vaikka kuinka se koulu oli myös sellanen pakopaikka, niin ei se keskittyminen ollu oikeen kunnossa. (H4)

Oppimisen vaikeudet harvemmin koettiin ongelmallisiksi, lähes kaikki haastateltavat kokivat, että apua oppimisen ongelmiin on saanut koko opintojen ajan

riittävästi. Esiin kuitenkin nousi se, miten tärkeää on haasteita kohdatessa tietää mistä apua hakee. Aineiston perusteella avun hakeminen koettiin toisinaan vaikeaksi ja ehkä jopa kiusalliseksi.

Mua ei oikein napannut nää kaksoistutkinto-opinnot, kun mä oisin silleen halunnut märskyyn opiskelemaan. Mä oon kyllä aika tällänen levoton ja mun on tosi vaikee keskittyä, jos ope vaan puhuu. Mulla on varmaan joku adhd, aina pitää olla sellaista mielekästä aihetta, tai mä alan vaan pyörimään. Lukivaikeus mulla on ollut jo alakoulusta ja sen takia kyllä on välillä tosi tyhmä olo. Ja sit sä tiedät mut, että välillä vaan menee hermo ja sit mä huudan täysii opelle. Ei hyvä, tiedän. (H7)

Kun on vähän mielenterveyden kanssa haasteita, niin tulee olo, että sua ei sit ymmärretä ja ei oikein pysty kertomaan kellekään. Jos on hirveän masentunut ja sit ei vaan jaksa ja sit se elämä ja koulu menee vaan alas sen takia. Sit sulle tulee sellainen olo, ettei kukaan ymmärrä sua kuitenkaan etkä sit ees viiti puhua. (H3)

Mulla on se, että en ookaan ollu riittävän hyvä ja sit vaan haluis parantaa suorituksia. Kielet mulla onnistuu mut just toi matikka. En ite ollut pyytännyt apua tarpeeksi ajoissa, enkä sit tajunnut mitään siitä. Sit kurssi jo loppu ja en osannut mitään siinäkään vaiheessa. Mut sit kun puhuttiin siitä, että siihen on mahis saada apua, niin sen sai sit tehty. (H5)

Must tuntuu ainakin, että on vähän noloa mennä sinne erityisopen luokse. Et sit kaikki aattelee, et toi menee aina sinne, kun ei tajua. Se on vähän rangaistus. (H7)

Aineistossa esiin nousi myös se, että opiskelijat eivät aina tienneet miten ja mitkä haasteet vaikuttavat omiin opintoihin tai niiden etenemiseen. Ja vaikeaksi koettiin sanoittaa omia ongelmia tai haasteita.

Mä ainakin mietin, ett erityisen tuen suunnitelma voi vaikuttaa mulla sitten vaikka harjoittelupaikan saantiin. Tuntuu, että jos on itsellä haasteita niin sit et välttämättä saa samoja mahiksia, kun muut. Siks mä en ees halua kertoa aina, jos oon ihan pihalla jostain. (H2)

Mietin kyl kans sitä, että jos sitten tulee stressiä noista omista haasteista opinnoissa ja sit kun tulee stressiä niin tulee uniongelmii ja se on sit sellainen lumipalloeefkti, et kaikki menee päin puuta. Ja jos en aamulla herää ajoissa, niin sit en mee ollenkaa kouluun. Ja sit koht on sellanen olo, ettei ees kehtaa mennä. (H7)

Must tuntuu, ettei kellään muulla oo mitää ja sit ei kehtaa sanoa, että käyn psykologilla joka viikko. Helpompi vaan olla menemättä kouluun, kun en halua et kukaan tietää. Ja sit on noloo mennä vaik jonneki erityisopelle, kun kaikki kattoo, et mihin toi menee. (H4)

Haastatteluissa nousi esille se, miten paljon opiskelijat jättävät kertomatta tai selvittämättä omia erityisen tuen haasteita ja niihin johtavia syitä. Ei tunnisteta sitä, että apua on saatavilla vaikka siihen alkuperäiseen ongelmaan kuten uniongelmiin, oppilaitoksen kautta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

5.1 keskeisimmät tutkimustulokset

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, miten ammatillisiin toisen asteen perustutkinto opintoihin kiinnitytään ja mitkä asiat ovat vaikuttavia tekijöitä kiinnittymisen kannalta.

Haastattelun tulosten tarkoitus oli tuoda esille nuorten kokemuksia, jotta asioihin voidaan puuttua toisella asteella ja vaikuttaa siihen, miten nuoret opintoihinsa kiinnittyvät. Nuorten kokemusten kautta saadaan tärkeää tietoa asioista, jotka nuoret kokevat tärkeimmiksi tekijöiksi opintojensa aikana.

Aineiston perusteella voidaan todeta, että suurin osa haastatteluista oli kiinnittynyt opintoihinsa varsin hyvin. Opinnot etenivät haastatelluilla varsin hyvin ja alavalinta tuntui oikealle. Jokaisella haastattelulla nousi kuitenkin jokin hetki vai vaihe opinnoista, joissa he kokivat, että jokin asia estää kiinnittymistä kokonaisuudessaan. Nämä asiat, jotka estivät jossakin vaiheessa opintoja kiinnittymistä, pystyttiin kuitenkin varsin hyvin tunnistamaan ja nimeämään.

Estäviksi tekijöiksi tai vaikuttajiksi nousi enemmistön mielestä se, että ei ryhmäytyä omaan ryhmään riittävästi sekä se, että opiskelijat kokivat omissa opinnoissaan motivaation puutetta. Motivaatioon taas koettiin vaikuttavan opintojen sisällön mielekkyys sekä opettajien asenne ja opiskelukavereiden kanssa toimeen tuleminen.

Opinnoissa kiinnitystä edistäviksi tekijöiksi koettiin se, että opinnot ovat monipuolisia ja itseään kiinnostavia sisällöltään. Myös opintojen eteneminen omassa tavoite aikataulussa koettiin tärkeäksi vaikuttavaksi tekijäksi. Useampi opiskelija nosti esiin myös uudet ystävät, joita on oppilaitoksesta saanut ja he kokivat, että myös se on lisännyt motivaatiota tulla kouluun ja näin ollen toiminnut opintoja edistävänä tekijänä. Aineiston perusteella valtaosa koki, että kiinnittyminen opintoihin tapahtuu pääosin opintojen alkuvaiheessa. He kokivat pääosin, että kiinnittyminen on tapahtunut opintojen ensimmäisen puolen vuoden aikana ja on ikään kuin perustus opintojen loppuunsaattamisen näkökulmasta.

Oman työni kautta olen nähnyt sen, miten opintoihin kiinnittymiseen edistävasti vaikuttavat monet asiat opiskelijan ja oppilaitoksen ulkopuolelta. Usein, kun nuorella on muuten elämässä asiat hyvässä tasapainossa, on opintoihin kiinnittyminen paljon mutkattomampaa. Nuori saa tukea läheisiltä ja uskoo enemmän itseensä. Tätä kautta hän saa enemmän onnistumisen kokemuksia ja onnistuneiden saavutusten kautta motivaatio lisääntyy. Alkuvaiheen kiinnittymisellä oppilaitokseen, alaan ja opintoihin on oman kokemukseni mukaan suuri merkitys. Mitä nuorempi opiskelija, sen suurempi merkitys oli myös sillä, että omasta ryhmästä löytyi kavereita ja opiskelija kokee ryhmäytyneensä

hyvin omaan ryhmään. Opintoihin kiinnittymiseen vaikuttaa myös se, että opiskelijalla on turvallinen ja luottamuksellinen suhde oppilaitokseen ja sen työntekijöihin. Haastatteluissa esiin nousi opettajien rooli. Jos joku opettaja ei ollut mukava tai kannustava, haastateltavat nostivat esiin, että tuolloin on helpompi tehdä päätös kotiin jäämisestä, vaikka tiedostaa, että siitä tulee ongelmia myöhemmin.

5.2 Johtopäätökset tutkimustuloksista

Aineiston perusteella havaitsin, miten tärkeää on se, että opintojen aikana sujuu kaikki muutkin elämän osa-alueet. Pelkkä opintojen eteneminen ja mielekkyys ei riitä vaan ihmisillä ympärillä ja oppilaitoksen viihtyvyydellä on oma roolinsa. Oppilaitoksen viihtyvyyteen vaikutti suuresti myös ulkoiset seikat, kuten oppilaitoksen sijainti, henkilökunnan miellyttävyys, oman uraohjaajan tuki ja luotettava suhde häneen, ryhmän muut jäsenet ja opintojen aikana syntyneet ystävyysuhteet. Myös sillä mitä omassa elämässä on meneillään, on suuri merkitys.

Haastatteluissa nousi esille myös se, miten tärkeä nuorelle on saada oikeanlainen mielikuva opinnoista jo hakuvaiheessa. Alan moninaisuus ja opintojen eri vaiheet, olisi tärkeä osata tuoda mahdollisimman realistisesti esille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tämä lisää taas monialaisen verkoston yhteistyön merkitystä. Se millaista yhteistyötä teemme mm. Peruskoulujen sekä lukioiden opinto-ohjaajien kanssa, vaikuttaa valtavasti siihen, millaista tietoa opiskelijat saavat ennen opintoihin hakeutumista. Haastateltavat nostivat esille sen, että moni luottaa opinto-ohjaajan sanaan ja tietoon siitä, millaisia opintoja tai minkälainen oppilaitos on.

Kipposen & Annalan (2016,105) mukaan oppilaanohjauksen tehostaminen yhdistettynä oppivelvollisuuden laajenemisen muihin tukiin, on keskeinen osa uudistusta. He nostivat tutkimuksessaan esiin myös sen, että Suomessa on varsin vähän tutkimustietoa opintoihin kiinnittymisestä ja alavalinnasta, vaikka

ammatinvalintaan liittyviä haasteita tunnistetaankin. Haastatteluissa esiin kuitenkin nostivat kokeneensa varsin puutteellisen ohjauksen juuri nivelvaiheessa. Niittylahden (2021,105-107) mukaan ensimmäisenä opiskeluvuotena oppilaitoksen tulisi kiinnittää huomiota alkuvaiheen merkityksellisyyteen sekä mahdollisiin tuen tarpeisiin. Ensimmäinen vuosi ja alkuvaihe asettaa haasteita opiskelijan sosiaalisille taidoille sekä opiskelutaidoille. Tämä nousi esiin myös haastateltavien joukossa, että alkuajan vaikutus opintoihin kiinnittymiseen koettiin merkityksellisenä. (Niittylahti 2012,103-107.)

Tutkimuksessani nousi esille myös nivelvaiheessa saadun tiedon puutteellisuus. Haastatteluun osallistuneet nostivat esille sen, että tietoa aloista ja niiden työtehtävistä oli vaikeaa saada ennen yhteishakua. Esille nousi mm. opinto-ohjaajan suositus tästä alasta, koska oppilaitos sijaitsi lähellä. Myös puutteellinen tuki ja ohjaus yhteishaun tekemisestä oli tärkeä tekijä. Muutama haastateltava kertoi, että edes opinto-ohjaaja ei ollut osannut kertoa, että opinnoissa meillä on lukio-opintoja. Tämä oli mielestäni varsin omituista, koska tämä seikka mainitaan varsin selkeästi yhteishaun infossa sekä oppilaitoksen omissa infoissa ja sivuilla.

Oma roolini Perho liiketalousopiston opinto-ohjaajana sekä osan ryhmien ura-ohjaajana vaikutti toki siihen, miten näen haastateltavien olot opiskelijana ja minulla oli tiettyjä oletuksia ja ajatuksia näistä oman roolini kautta. Oma tulkinntani siihen, että opintoihin kiinnittymistä olisi voinut tehokkaammin edistää parempi tiedonsiirto etenkin nivelvaiheissa. Tämä koskee niin suoraan yhteishaun kautta tulevia opiskelijoita kuin jatkuvan haun kautta opintonsa aloittavia opiskelijoita. Jatkuvan haun kautta tulevat opiskelijat ilmoittavat itse aiemmat opinnot ja mitkä seikat siellä on vaikuttaneet esimerkiksi opinnoista valmistumiseen ja suoritusajanaan. Näitä ei mistään pääse tarkistamaan, mikä on totta ja mikä ei. Moni aikuinen hakija jättää aiemmasta elämästään kertomatta asioita kuten erityisen tuen tarpeita. Koitamme tähän kiinnittää kovasti huomiota haastatteluissa, jotta opiskelijat ymmärtäisivät, että avoimuus auttaa heitä ja, että oikeilla tukitoimilla opinnot saadaan sujumaan halutulla tavalla heti alusta alkaen.

Opinnoissa kiinnittymiseen edistäviä tekijöitä omasta näkökulmasta ja meillä Perho liiketalousopistossa opiskelijoiden saama riittävä tuki. Meillä on useampi erityisopettaja, jotka tarjoavat yksilövastaanoton lisäksi pajatoimintaa ja yhteisten tutkinnonosien opettajien kanssa kohdennettua tukitoimintaa. Meillä on kaksi kuraattoria, joilla on yhteisöllistä toimintaa ja yksilövastaanottoja, joista saa apua erilaisiin elämänhallinnan ongelmiin sekä vaikkapa motivaation lisäämiseen erilaisia keinoja. Meillä on yhteisövalmentaja, joka on mukana erilaisissa hankkeissa, joilla koitetaan tukea koulunkäyntiä ja vähentää kiusaamista. Hän järjestää erilaisia yhteisöllisiä ohjelmia kuten peliperjantait yms. jotka ovat opintojen ohella mukavaa ja yhteisöllistä tekemistä. Meillä on oma psykologi ja terveydenhoitaja, jotka pitävät huolta laajasti opiskelijoiden terveydestä ja hyvinvoinnista niin fyysisestä kuin psyykkisestäkin. Näiden lisäksi meitä opinto-ohjaajia on kaksi ja uravalmentaja, joka huolehtii mm. opintojen etenemisen seurannasta ja keskeytys ja eroprosesseista. Me opinto-ohjaajat katsotaan, että tutkinnoissa on riittävästi pakollisia ja valinnaisia opintoja ja, että aiemaat osaamisen tunnistamiset ja tunnustamisen prosessit ovat oikeanlaisia. Me myös pidämme tiiviistä yhteistyötä peruskoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajiin sekä teemme ammattikorkeakoulun kanssa tiivistä yhteistyötä väyläopintojen kanssa. Lisäksi meillä on työllistymisen varmistajia joka koulutusallalla, jotka hiovat työnhakutaitoja ja auttavat työllistymisen eri vaiheissa sekä opintojen aikana, että vielä kaksi vuotta valmistumisen jälkeen. Tämä laaja moniammatillinen verkosto taatusti takaa sen, että opiskelijasta pidetään hyvää huolta opintojen ajan ja, että tukea on saatavilla myös muille osa-alueille.

Opintoihin kiinnittymistä estäviksi tekijöiksi nousi arvioni mukaan myös väärä alavalinta, joka on asia, johon on varsin vaikea vaikuttaa enää opintojen aikana. Toki valinnoilla opintojen suhteen voidaan vaikuttaa opintojen sisältöön, mutta alan mielekkyys on kuitenkin vahvasti opiskelijan itsensä tuntema asia.

5.3 Luotettavuuden arviointi

Tutkimustulosten tulee olla luotettavia ja se pitää tuoda myös esille työssä eri keinoin, miten luotettavuus voidaan saavuttaa. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole yksiselitteistä. (Kananen 2017,17.)

Tuomen ym. (2018, 163–165) mukaan laadullisen tutkimuksen tutkimusmenetelmien luotettavuutta käsitellään yleensä reliabiliteetin eli tutkimustulosten toistettavuuden mukaan sekä validiteetin eli tutkimuksen kohdistumista siihen, mitä on luvattu tutkia. Näitä menetelmiä on Tuomen ym. (2018,164) mukaan kritisoitu kuitenkin sen vuoksi, että nämä menetelmät ovat syntyneet määrällisen tutkimuksen piirissä ja vastaa lähinnä määrällisen tutkimuksen tarpeisiin. Tuomen ym. (2018,165) mukaan tästä syystä monessa laadullisen tutkimuksen oppaassa ohjataan reliabiliteetin sekä validiteetin hylkäämistä käsitteinä. Reliabiliteetti eli siis pysyvyyden mittari ja validiteetti eli oikeiden tutkittavien asioiden mittari ovat tutkijalle tärkeitä tarkistuspisteitä työn etenemisen aikana. (Kananen, 2017,17.) Näitä riskipisteitä tutkimuksen tekemisessä syntyy usein Kanasen (2017,18) mukaan eri vaiheissa, kuten tulosten johtamisen aineistosta sekä valittujen ratkaisujen väärin toteuttamisella. (Kananen 2017,16-18.)

Sisäinen validiteetti eli tulkinnan ristiriidattomuus on laadullisessa tutkimuksessa varsin haastavaa, koska tutkimuksessa ei ole tarkkoja tulkintasääntöjä. Etenkin teemahaastatteluamuotoa käytettäessä sanotaan, että tulkintaa on juuri niin monenlaista kuin on tulkitsijoitakin. Tämä koskee toki vain aineiston tulkinta vaihetta. Aineiston jakaminen teemoihin auttaa aineiston käsittelyssä ja tekee helpommaksi oman tulkintatyön käsittelyn. Tutkijan tulkinnan ristiriidattomuutta saadaan poistettua sillä, että otetaan toinen tutkija tulkitsemaan aineistoa ja jos toinen tutkija tulee samaan lopputulokseen, lisää se tutkimuksen tulosten luotettavuutta ja tällöin on kyseessä tulkinnan ristiriidattomuus (Kananen 2017,19.)

Aineiston jakaminen teemoihin auttoi omassa työssäni asioiden jäsentämistä. Olin haastatteluissa edennyt haastattelurungon mukaisesti, mutta jokaisen

kysymyksen kohdalla kuitenkin haastateltavan oma tulkinta siitä, mitä kysyttiin ja miten hän itse koki esimerkiksi kiinnittymisen terminä, vaikutti vastaamiseen. Kanasen (2017,19) mukaan tulkinnan ristiriidattomuuden voi saavuttaa ottamalla toisen tutkijan tulkitsemaan aineistoa, mutta kuten aiemmin mainitsin, on teemahaastattelussa tulkintoja yhtä monta kuin tulkitsijaa, joten en nähnyt toisen tutkijan tulkitsemisen lisäävän tutkimukseni luotettavuutta. (Kananen 2017,18-19.)

Oman tutkimukseni tulkintaan ja luotettavuuteen vaikutti useampi seikka. Aiheen valinta osui siihen vaiheeseen elämää, jossa oppivelvollisuus oli juuri alkamassa ja tämä ylimenokausi oli käynnissä. Uskon, että tulokset olisivat olleet hiukan erilaiset, jos haastattelut olisi toteutettu kokonaisuudessaan aikana, jolloin ei vielä ollut oppivelvollisuutta tai aikana, jolloin kaikki haastateltavat olisivat olleen oppivelvollisuuden piirissä. Uskon, että oppivelvollisuuden laajeneminen on tuonut mukanaan sellaisen ongelman, että ne nuoret, joilla ei ole selkeää näkemystä mieluisasta opiskelupaikasta, tekevät valinnan sen mukaan, minne kaverit menevät tai esimerkiksi missä oppilaitos sijaitsee. Tällöin niin sanotusti väärin opintojen pariin joutuminen on todennäköisempää, kuin aikana, jolloin nuorella oli mahdollisuus pitää vaikka välivuosi ja miettiä omaa tulevaisuuttaan.

Tutkimuksen luotettavuuteen on voinut vaikuttaa myös se, miten paljon haastatteluissa oli luottamuksellisuuden ja avoimuuden tunnetta. Uskon, että olen oppilaitoksen edustajana helposti lähestyttävä henkilö, mutta osalle haastateltavista olin myös tutumpi kuin toisille. Jäin jo haastatteluvaiheessa miettimään, että minun on keskityttävä siihen, että se tutumpikin haastateltava saa rauhassa sanoittaa omat kokemuksensa ja tunteensa, ennen kuin minä johdatteleen seuraavan aiheen tai tulkinnan äärelle. Kaikki haastattelut toteutettiin kuitenkin rauhallisessa aikataulussa, joten uskon, että kiireen tuntua ei tullut ja, että jokainen haastateltava sai sanoa sanottavansa. Myös se, että minulla ei juurikaan ollut mahdollisuutta päästä valitsemaan haastateltavia, vaan otin kaikki, jotka siihen suostuivat, jotta sain vastaajien määrän edes lähemmäksi tavoiteltua 8-10 hengen lukua. Luotettavuutta olisi ehdottomasti lisännyt isompi kohdejoukko ja vielä laajempi aineisto.

5.5 Jatkotutkimusehdotukset

Teemahaastatteluissa yksi teema oli taustat. Taustoista nousi esille sellainen jatkotutkimus ehdotus, että olisi mielenkiintoista tietää, kuinka moni on hakeutunut toisen asteen opintoihin ammatilliselle puolelle omasta tahdostaan. Aika usein esille nousee myös opiskelijan halu mennä sinne, minne opinto-ohjaaja on suositellut tai minne kaverit hakeutuvat. Myös vanhempien rooli valinnan tekemisessä on merkityksellinen. Ja myös silloin, kun opinnot eivät suju ja vaihtaminen toisiin opintoihin kesken kaiken tulee eteen, niin nousee vanhempien toiveet merkityksellisenä esille.

Toinen mielenkiintoinen aihe olisi tehdä vastaava tutkimus myöhemmin, kun on paremmin selvillä oppivelvollisuus lain piirissä olevien hakijoiden opintojen eteneminen ja keskeyttäneiden tai toisiin opintoihin vaihtaneiden määrät. Oppivelvollisuuden laajentuminen vaikuttaa kuitenkin siihen, että jokaisen oppivelvollisen on hakeuduttava opintoihin ja oltava siellä niin kauan, kun valmistuu tai tulee 18 v täyteen. Jo nyt on nähtävissä ensimmäisten täysi-ikäisten opiskelijoiden joukossa sitä, että kun oma ikä lähenee 18 ikävuotta, on opinnoissa tapahtunut notkahdus, jos opinnot eivät muutenkaan ole sujuneet hyvin tai jos opiskelijalla on ollut esimerkiksi poissaoloja tai muita haasteita opintojen aikana. Osa opiskelunsa lopettaneista on selkeästi odottanut sitä, että tulevat täysi-ikäiseksi, jolloin vanhemmilla ei ole enää asiaa puuttua opintoihin ja he voivat tehdä itsenäisesti päätökset koskien omia opintojaan. Tämä on toki surullista, että opinnoissa roikutaan sen aikaa, kun oppivelvollisuuslaki velvoittaa. Tärkeää olisi, että opiskelija saisi ohjausta ajoissa, jos opinnot eivät ole mielekkäitä eivätkä etene suunnitelmien mukaan. Tähän ammatillisen koulutuksen reformin ajatus oli lisätä ohjauksen määrää.

LÄHTEET

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. 1. painos. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kipponen, A. & Annala, J. 2016 Opintoihin kiinnittyminen opiskelijan elämämaailmassa. Tampereen yliopisto. Julkaisu *kasvatus* 406-408. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/127588/opintoihin_kiinnittyminen_opiskelijan_elamismaailmassa.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 20.12.2021].

Koivisto, H., Komulainen, K. & Rätty, H. 2020. Kouluun vai palvelujen äärelle? kuinka fuksit positioivat itsensä yliopistoon. *Kasvatus & Aika* 20-42. Saatavissa: <https://doi.org/10.33350/ka.89073> [viitattu 20.1.2022].

Kukkonen, H. 2018. Tarinat kertovat- opintoihin kiinnittymisen lähteet ammattikorkeakoulussa. Tampereen ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.tamk.fi/web/tamk/-/tarinat-kertovat-opintoihin-kiinnittymisen-lahteet-ammattikorkeakoulussa.html> [viitattu 30.1.2022].

Niittylahti, S. 2021. "Mä olen saanut mahdollisuudet oppia" opintoihin kiinnittyminen ammatillisessa koulutuksessa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. Väitöskirja. Tampereen yliopiston väitöskirjat 436. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/132995> [viitattu 14.1.2022].

Opetushallitus 2022. Oppivelvollisuuden laajentaminen. Opetushallituksen tilastopalvelu. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen-ja-kansainvalisyys/oppivelvollisuuden-laajentaminen> [viitattu 5.3.2022].

Oppivelvollisuus laki 30.12.2020 /1214.

Porevirta, L. & Pätynen, L. 2021. Yksilölliset ja yhteisölliset tekijät opintojen alkuvaiheen kiinnittymisessä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. Pro gradu-tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavilla:

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/74827/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-202103242167.pdf> [viitattu 6.2.2022].

Pöysä, S. 2021. Oppilaan tilannesidonnainen kiinnittyminen yläkoulussa: Yhteydet yleiseen kiinnittymiseen ja eri tilannetekijöihin. Saatavissa: https://bulletin.nmi.fi/wp-content/uploads/2021/11/Bulletin_3_2021-E-artikkeli-poysa.pdf [viitattu 6.2.2022].

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tilastokeskus. 2022. Tilastotietokannat. Tiedote 8.6.2023. Saatavissa: <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8a4zj6avred0cvvofongz0l> [viitattu 6.1.2024].

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Valli, R. 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vuorinen, S. & Pasanen A.-L. 2021. Ammatillisen koulutuksen reformi. Valtiontalouden tarkistusvirasto. 2021. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vtv.fi/app/uploads/2021/03/VTV-Tarkastus-2-2021-Ammatillisen-koulutuksen-reformi.pdf> [viitattu 19.11.2023].

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

TEEMA 1. Perustiedot

1. Kauanko olet opiskellut Perho Liiketalousopistossa?
2. Oletko minkä ikäinen?
3. Onko taustallasi muita toisen asteen opintoja ennen Perhossa aloittamista?

TEEMA 2. Näkemykset opintoihin kiinnittymisestä

Miten ymmärrät sanat opintoihin kiinnittyminen?

TEEMA 3. Opintoihin kiinnittymiseen vaikuttavat tekijät

5. Mitkä seikat koet vaikuttaviksi tekijöiksi siihen, miten kiinnityt opintoihin?
6. Mitkä seikat koet vaikuttaviksi tekijöiksi siihen, miten kiinnityt oppilaitokseen?
7. Mikä tai mitkä seikat edistävät sinun kiinnittymistäsi opintoihin?
8. Mikä tai mitkä seikat estävät sinun kiinnittymisesi opintoihin?
9. Kuvaile, miten kiinnittymisen tapa on sinulla vaihdellut?
10. Kuvaile, miten opintoihin kiinnittyminen kehittyy ammatillisten opintojen aikana?

11. Kuvaille, miten kiinnittymiseen on vaikuttanut esim. suhteet luokkatovereihin, erityisen tuen tarve, erilaisten oppimisen tapojen mahdollistaminen, alavalinta, päihdeongelmat, ongelmat kotona, opinnoissa viihtyminen ja toimeentulon tai mielenterveyden ongelmat?